

שכיבי ניצוצי אור
במעלת שגב

פרשת כי תצא

המיוחד בה או
בחלקים ממנה
לצד דברי הסה"ק
בפרשה על
קדושת הזמן
מענינא דיומא

קדושתה השפעותיה
לדורות ורוממותה.

העיד רבי שמעון
בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא כל הקורא
פסוק בזמנו מביא טובה לעולם. (סנהדרין קא)

כח פרשיות אלו * כי תצא למלחמה * בחודש
אלול * פרשת בן סורר * כי תבנה בית חדש *
השב תשיבם * התורה המאורסה * להצילך ולתת
אויבך לפניך *
ארבעים יכנו * קן ציפור * ענינים שונים *
סדרה מט' * מחית עמלק *

לעי"נ
הרה"ח
שלמה
פנחס
דובינשטין
נלב"ע
ט' סיון
תש"כ

פרשת כי תצא
לעי"נ
מרת ציפורה גולדה
בת הרב יעקב יוסף
ת.ג.צ.ב.ה.

כח פרשיות אלו

*****

לקראת צאת השנה וביאת השנה הבעל"ט

נראה לי מה שקוראין השני פרשיות תצא תבוא בסוף השנה, הוא כדי לחשוב אדם לעת צאת השנה, מה עשה בכל השנה שעברה רצון השי"ת, ופרשת תבוא, במה יקדים פני מלכו של עולם בהשנה הבאה.

בך יברך ישראל, תבוא

קוראים במכוון סדרות אלו בעיתים הללו

איתא בקדמונים שהחכמים הק' הציגו במכוון אותם הסדרות פרשת שופטים ופרשת כי תצא בעיתים הללו, שמדברים מענין מלחמה, כי עיקר המלחמה הוא מלחמת היצר, שאנו צריכין להתחזק בכל התאמצות ובכל החושים לנצח אותו בכל עת, אע"פ שהיה מלחמת רשות ומלחמת חובה, אף על פי כן העיקר הוא מלחמת היצר.

מהר"א, לקט אמרי קודש, בעלזא, כי תצא

פרשיות שמורות ושייכות

לפני ראש השנה

הנה ניתקן לקרות פרשיות אלו לפני ראש השנה, כי המה מורות עליהם ושייכות להם.

דעת משה, קאזניץ, שופטים

רומזים לתשובה,

הנה הסדרות הללו רומזים לתשובה, וידוע מתלמידי הבעש"ט הק' שמלחמת רשות רומז ליצה"ר,

מהר"א, לקט אמרי קודש, בעלזא, כי תצא

פרשיות מלחמה ומלוחה

ואמר אאמו"ר ז"ל [מהר"י מבעלזא] בזה, דהנה איתא בקדמונים שאנשי כנסת הגדולה תקנו לנו פרשיות אלו של מלחמה ומלוחה בימים אלו, לרמז על מלחמת היצר, ואיך לקבל עלינו עול מלכותו ית"ש, וממילא נרמז במלחמה זו על אויבך כנגד היצר הרע. "ושבית שביו", שאפילו האדם במדריגה התחתונה בגדר שבוי, אל יתייאש עצמו מן התשובה, "ושבית שביו" לתקן הכל בשלימות, אד"ק ז"ל.

מהרי"ד, לקט אמרי קודש, בעלזא, כי תצא

כל פרשה השפעה הצריכה

לאותו זמן

מרן מהר"א [מבעלזא] ז"ל נסע פעם על חדשי הקיץ לאיזה עיר וירד שמה גשם חזק ושטף מים שגרם להם הפסד מרובה, באו אנשי המקום למרן ז"ל, שאל אותם מרן אם יש להם תלמוד תורה וענו כן, צוה מרן לקרוא לילד ושאלו מרן מה אתה לומד, ענה הילד שלומד פרשת ויגש, אמר להם מרן שבעבור זה ירד הגשם, שהרי כל פרשה נותן החשפעה הצריך לאותו זמן, ובדרך משל בחודש אלול קוראים פרשת כי תצא למלחמה להזכיר מלחמת היצר, ופרשת שום תשים עליך מלך להזכיר קבלת עול מלכות שמים, וכשלומדים פרשיות השייכים לחורף גורם שיהיה גשם.

(תל תלפיות דף 241)

ארבע שבתות אלול

ארבע שבתות של אלול המה אני לדודי ודודי לי, ויוכלו לפעול הרבה מאד, והשבת יש לזה דבקות והתקשרות כדמצינו (שיה"ש ז יב) לכה דודי נלכה השדה. ליקוטי הרי"ם גור אלול

שבתות מסוגלים

השבתות שבחודש זה מסוגלים לתקן הכל.

פרי צדיק כי תצא

כל שבת בחינה אחרת

אמר [הרה"ק רבי יוחנן זיע"א מפטולין קארלין]: די שבתים וואס מיר זענען דא געווען, [השבתות ששהינו כאן, היינו בארה"ק] איז געווען ידער איינער א א'נדער בחינה, שופטים איין בחינה, און כי תצא א אנדער בחינה, [היו כל אחד בחינה אחרת, שופטים בחינה אחת, כי תצא בחינה אחרת], יעצט גייט שבת פליחות, ווילן מיר זיין מיט גוטע ידער אין איינעם, [עתה - לקראת פר' כי תבא כפי שחל אז-, מגיע שבת סליחות, ברצוננו להיות עם יהודים טובים ביחד] (כתבי קודש סז). ילקוט מאמרים שב"ק קארלין סטאלין פ"ג אות כז'

דברה תורה כנגד יצר הרע

איתא בספרים (אוה"ח הק' דברים כ, א) דכל פרשיות המלחמה הכתובות בתורה, באות בעיקר ללמדנו איך להלחם כנגד היצה"ר.

מהר"א, לקט אמרי קודש, בעלזא, כי תצא

סדר עבודת חודש אלול

מרומז בפרשיות

בהפרשיות שאנו קורין בחודש אלול מרומז סדר העבודה של חודש זה. בשבת שמברכין אלול קראנו פרשת ראה ושם נאמר עשר תעשר את תבואת זרעך היוצא שנה שנה (דברים יד, כב). שני חדשים מהשנה ניסן ותשרי רובן בקדושה, ונשתייר חדשי חול עשרה, ורמזה התורה עשר תעשר כו' שנה שנה, כי גם את השנה צריך לעשר, ולקבוע חודש אחד מהעשרה חדשים לתשובה, והוא אלול.

לאחר כן שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. מתכסיסי מלחמה לשום לב לנהל את המלחמה חוץ למדינה מבלי תת לבוא את השונא פנימה, כי אז אם גם ינצח לבסוף, אבל בין כך ובין כך יעשה שמות בארץ, ולכך נחוץ לפקוד משמרת חזקה בכל שער ובכל מבוא... במלחמת היצר צריך ג"כ לנהג כמו כן. נחוץ לפקוד שומרים בכל השערים לבל יבוא פנימה בעת התפלה או עשית המצוה להתגרות ולפתות, ועכ"פ יעלה לו לבלבל את המחשבה, והשערים של האדם הם העינים אזנים והפה. שלא לראות ולא לשמוע ולא לדבר מה שאינו ראוי, ואז היצר ישאר בחוץ.

ואחר כן כי תצא למלחמה על אויביך (דברים כא, י) ואמרו חז"ל (ספרי תצא, פסקא א) במלחמת הרשות הכתוב מדבר, היינו לצאת במלחמת תנופה לגבולו של היצר והוא לקדש את עצמו במותר לו, ואחר כן קורין פרשת תבוא והוא פרשת בכורים אשר בו רמזה התורה (שם כו, ב) ולקחת מראשית פרי האדמה, היינו לקדש המחשבה הראשונה לשמים, ועי"ז ימשך אשר כל המעשים יהי' מקודשים לשמים.

ישמח ישראל, טשארטקוב, תבא

ע"ז נזכה בדין בראש השנה

הפרשיות שקורין לעולם בחודש אלול המה – 'שופטים תצא תבוא נצבים', ונראה לי בזה עוד לכל הד' פרשיות רמוז, כי כשנעמיד 'שופטים ושערים' לעצמנו על כל שערינו וחושנו ועצותינו, לשפוט את האסור ואת המותר להשתמש, ואת הראוי לעשות, אז 'תצא' – מהסטרא אחרא, 'תבוא' – לגבול הקדושה כראוי, ועל ידי זה נזכה לבחינת 'נצבים', כמו שדרשו רבותינו ז"ל ובספרים, 'נצבים היום' בראש השנה, ונזכה לעמוד במשפט ולזכות בראש השנה, בבחינת 'נצבים' בקומה זקופה נגד הסטרא אחרא, ויהיה דידן נצח.

שער יששכר, מונקאטש, ימי הרצון

שבעא דנחמתא מתחלקים לשלשה וארבעה

שבעה דנחמתא, כי המוחין הם בכללם שלשה, שהם חכמה בינה דעת, רק שלפעמים נחשבים לארבעה... ולזה אמר כבוד אא"ז זצוק"ל אשר נגד זה רמוזין שני שיני"ן שבתפילין, אחד של ג' ראשין, ואחד של ד' ראשין, לרמז על המוחין הנ"ל. וזה שבעה דנחמתא, לרמז על השפעות המוחין, והתחלת ימי השמחה והרצון. ויש לרמז זאת בפסוק (שמות כ ה) "פוקד עון אבות על בנים, על שלשים ועל רבעים לשנאי", היינו, 'פוקד' הוא לשון חסרון כידוע, שעל ידי העוונות נחסרו המוחין שנקראים אבות, שלא להשפיע חלילה 'על בנים' שהם ז' ימי הבנין, 'על שלשים ועל רבעים' הם המוחין שנחשבים לפעמים לשלשה ולפעמים לארבעה...

וזהו נרמז בר"ת של הפרשיות של שבעה דנחמתא, כי ו'אתחנן ע'קב ר'אה ש'ופטים ר"ת ע'וש"ר, שהם רומזים ע'ל ש'לשים ו'על ר'בעים כנ"ל, רומז על השפעות המוחין. ויתר הפרשיות שהם ת'צא ת'בא נ'צבים ו'ילך ר"ת תתנ"ו, עולה ב' פעמים חת"ך... ולזה מדאורייתא החיוב הוא שלשה קולות שהם תקיעה תרועה תקיעה, כי אין תרועה שלא תהיה תקיעה לפניה ולאחריה, ואתקין ר' אבהו להוסיף אחד שיהיה ארבעה שהם תשר"ת (עיין ר"ה לד.), רומז על ג' מוחין הנחלקין לארבעה...

אמרי נועם, ואתחנן, אות כב'

כי תצא למלחמה

*****

מיום המלחמה היא מלחמת היצר

פ"א אמר לי [הגה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע, יומא דהלולא יב' אלול] (כמדומה אני) כי הרמז שכתוב בזה"ק ע"פ "כי תצא למלחמה" כו' בענין מלחמת היצר הוא הפשט האמיתי. ובשעה שהיה נוהג המלחמה היה זה רמז. אבל עכשיו שאין המלחמה נוהגת נקרא זה פשט. כמ"ש בזה"ק ובכמה מקומות כיוצא בו. ואינני זוכר אולי שמעתי זה מתלמידו הרבי הקדוש מקאצק ז"ל, מחמת שדברתי עמו מזה הענין בהיותי אצלו בקאצק להסתופף בצלו הקדוש. רמתים צופים, שינאוא, ח"א, דף פ"ב:

היצר מדאח עיצמו לאוהב

והוא שונא מוחלט

אמר בכל חודש אלול בשבתות, בשם זקינו מרן בעל דברי חיים: "כי תצא למלחמה על אויביך" (דברים כא, י) שהקשה, וכי אין אנו יודעים שלמלחמה

יוצאים על אויבים ולא על אוהבים. אלא הפירוש שהנה כל ישראל מתעוררים מאוד מאוד בחדש אלול כו', ובא היצר הרע ומפתה אותו מאוד שלא ישוב בתשובה, ומשיב לו הבר ישראל הלא חודש אלול היום ויום הדין לפני, ומפתהו היצר הרע שעל כל פנים ישוב רק משפח ולחיות ודי בזה גם כן. וכל זה על ידי שהיצר הרע מראה עצמו לאוהבו הנאמן, ואין האדם מכיר בארס וכל רשעו הטמון בו.

על כן באה התורה הקדושה לעורר אותנו שנכיר מה הוא היצר, שהוא שונא מוחלט, ורק בחלקלקות לשונו רוצה לאבדינו רחמנא ליצלן, שיעברו ימי הרחמים והרצון בלא כלום, ועלינו לדחותו ולשוב באמת

דברי שלום סטרופקוב עמ' צט'

יסוד היהדות

איתא רובן בגזל, ומיעוטן בעריות, וכולן באבק לשון הרע, וזה פרשת תצא מאלו השלשה, דהמה היסוד מהיהדות כו'.

יכהן פאר תצא

הישר בעיני ה' שבעבורו נברא העולם
הוא מלחמת היצר

אמר הרב הגאון הצדיק האבד"ק ראדאמסק זצוקללה"ה כי הסדרה של פרשת שופטים מסיים בפסוק (דברים כא, ט) כי תעשה הישר בעיני ה', ואח"כ מתחיל הסדרה בפסוק (דברים כא, י) כי תצא למלחמה על אויבך, זהו הסמיכות בא להורות אל האדם כאשר תצא למלחמה על אויבך הוא היצר הרע, ותמיד תלחום עמו בזה אתה עושה הישר בעיני ה',

והמלחמה ההוא הוא באדם, בכל עת ובכל מעשיו... שעיקר כוונת הבריאה היה רק על נפש ישראל, ללחום תמיד בעוה"ז מלחמות ה' שהוא מלחמת היצר, וזש"כ (ירמיה טו, יט) אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה, פירוש: כשתאחוז מלחמה עם עצמך בכל יום ובכל שעה, וחשבון הנפש קודם השכיבה, ותוציא היקר מזולל בתגבורת היצר, בזה תהיה כפי, כלומר: אתה עושה רצוני אשר בשבילי נברא העולם.

1

עבודת יששכר, ואלבראו, יתרו

הבטחה ונתנו ה' אלקיך בידך

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך וגו' וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה ולקחת לך לאשה. יש לפרש בדרך רמז, כי תצא למלחמה על אויבך, היינו תיכף כשיהיה איתעירותא דלתתא ותצא למלחמה נגד היצר הרע, אז

¹ ועיין עוד שם בספר עבודת יששכר לקשר תחילת הפרשה לזכירת מחיית עמלק, זל"ק: בשביל טובת הנשמה למען תתגבר במעשיה הטובים ותבא על שכרה, כי לפום צערא אגרא, מה שהיתה מרווחת בעוה"ז, ובפועל ידיה תרצה שלא תאכל נהמא דכסופא, וזהו מה שחזר הכתוב ומפרש ליתן טעם על זה ואמר "כי נתנו ה' אלקיך בידך" את המלחמה הזאת, בכדי "ושבית שביו", כלומר, כי תרויח באמצעות המלחמה זו שכר העבודה, להיות נקרא נצחון המלחמה על שמך, ותתנשא ותתגדל לבא על שכרך, מלקוח השבי והביזה אשר נתת נפשך עליה בהמלחמה,

וזהו "ושבית שביו", היינו שביה המיוחד לכל איש הישראלי בפני עצמו, ובכן יאמר נא הכתוב (דברים כה, יז) "זכור את אשר עשה לך עמלק", כלומר לך ולעצמך דייקא, ורק בשבילך נעשה עמלק זה, כי לכל אחד ואחד מישראל, נברא לו את עמלק שלו לנגדו, הוא הס"מ הוא היצה"ר, שליח הגהינם לכן מחויב אתה לזכור את זאת, בדרך צאתכם.

בודאי "ונתנו ה' אלקיך בידך", כמאמרם ז"ל (שהש"ר ה', ב') פתחו לי כחודה של מחט, ואני אפתח לכם ארובות ארובות, "וראית בשביה אשת יפת תואר", זהו גם כן הבטחה, כשיתן ה' אלקיך בידך את היצר הרע, אז וראית איך שהשכינה שהיא אשת יפת תואר היא בשביה כביכול, "וחשקת בה" לפדותה מן השביה, ולקחת לך לאשה והבן.

דגל מחנה אפרים כי תצא ד"ה כי ²

ברכת התורה לנצח במלחמה

"כי תצא למלחמה". וכו'. ... תיכף בהתעורר נפש ישראל לצאת למלחמה כבידה הזו, התוה"ק מברכת אותו. ובמתק אמריה תאמר אליו, ביחוד שמותיו הקדושים "ונתנו ה' אלהיך בידך". כמו מלך בשר ודם, שיש לו בן יחיד אהוב ונחמד אליו מאוד, ויש לפניו מלחמה כבידה, אשר ברצון המלך לשלוח דייקא את בנו יחיד זה למלחמה ההיא. אשר תיכף שבנו מקבל עליו מצות אביו לצאת להמלחמה. עוד טרם צאתו מביתו, מברך הוא אותו שינצח את המלחמה. כן התורה הקדושה מברכת אותנו, תיכף בעת התעוררותנו להכניס עצמינו לצאת למלחמה זו. שיעזור לנו השי"ת שנוכל להתגבר ולנצח. ועצם הברכה הזאת היא לנו לישועה. כי דברי התוה"ק הן המה אמרותינו ית"ש. אשר דבריו חיים וקיימים ונאמנים לעד ולעולמי עולמים. להיות לנו לעזר ולישועה לנצח את המלחמה הזו.

² וראה שיח שרפי קודש כי תצא: "כי תצא למלחמה על אויבך, ונתנו ד' אלהיך בידך". בשם הר"ר בונים מפרשיסחא זי"ע, (יומא דהלולא יב' אלול) דהנה אמרו חז"ל (קידושין ל':) אלמלא הקב"ה עוזרו, אין אדם יכול לעמוד כנגדו, נמצא דעיקר הגמרא מאת הקב"ה, רק שאדם צריך להתגבר וללחום עמו, כמאמר הרב על פסוק "כי יעמוד לימין אביון, להושיע משופטי נפשו", וזה כי תצא פירוש כי הוא הבטחה, כאשר תצא למלחמה עם היצה"ר, היינו שתלחום עמו, אזי מובטח אתה, שנתנו ד' בידך, כי הוא יעזור לך, כמאמר חז"ל הקב"ה עוזרו.

וכנ"ל ראה פרי צדיק (יומא דהלולא ט' אלול) אות ב' שמביא: אמר הרבי ר' בינם זצלה"ה, שמה שמפרשים בכל הספרים, "כי תצא למלחמה על אויבך" על היצר הרע, אינו דרך דרש ורמז לבד, רק פשוט הפשוט הוא כן, דעיקר המלחמה תמידית הוא נגד היצר הרע, שנקרא אויב ושונא. ע"כ

ובראשית דבריו מביא שהזוהר בכי תצא כתב, ותרגום הדברים: ר"ש פתח... כי תצא למלחמה על אויבך" זהו יצר הרע, שאנו צריכים לצאת לקבלו עם דברי תורה לשטן לו, ועי"ז נמסר ביד האדם, כמו דאת אמר "ונתנו ה' אלהיך בידך"... וזה הפירוש "ונתנו הוי"ה אלהיך", היינו על ידי דברי תורה שהוא שם הוי"ה, ואלהיך מורה שהוא בעל הכוחות שלך, והיינו שהדברי תורה יהיה המנהיג אותך, על ידי זה תוכל לכבוש את היצר להבא... על פי שאמרו (סוכה נב':) אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, וכן (קידושין ל':) 'בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין'. ומכל מקום באותו מקום בגמרא (סוכה שם) איתא, 'יצרו של אדם מתגבר עליו, וכו' ואלמלא הקדוש ברוך הוא שעוזר לו, אינו יכול לו וכו'. והיינו שהאדם בעצמו אין בכוחו לנצח היצר הרע, אפילו על ידי דברי תורה, שהיצר הרע יכול להתגבר עליו אף כשהוא עוסק בדברי תורה,

רק צריך תפלה להשם יתברך, שיעזור לו שיכנסו הדברי תורה לתוך לבו. אך אחר תפלה להשם יתברך, אם זוכה לכבוש היצר הרע, העיקר הוא על ידי כח התורה... ואמר עוד בזוהר חדש "והבאתה אל תוך ביתך, וגלחתה את ראשה, ועשתה את צפרניה" ותדכי מההוא זוהמא דאטיל בה נחש... דכל שלא תיקן העבר, אינו בטוח עדיין שלא ישוב היצר הרע ויתגבר עליו, רק צריך לתקן את העבר, מה שעשה כנגד רצונו יתברך שמו...

כי גם הנפש אשר רק יודע שיש לפניו מלחמה כזו, הוא ג"כ בכלל הישועה, בזה גופא שיודע ומכיר זאת. ובפרט המתעורר ומכניס עצמו למלחמה זו, בוודאי יעזור לו השי"ת לנצח ולכבוש אויבו לפניו.

אמרי אמת, לובלין תצא

בחודש אלול

*****

העת לנצחון בחודש אלול

כבר הבאתי לעיל (שופטים ד"ה תקח) בשם הספה"ק (בני יששכר אלול מאמר א' אות א') אשר הדינין דחודש אב, גמר המתקתן הוא בחודש אלול. ונראה לי להעמיס זאת בהפסוק "כי תצא למלחמה על איביך", היינו על חודש אב, אשר ניתן תחת יד האויב, וכן עולה מספר "למלחמה על איביך" כמספר 'מזל אב אריה'. ורצה לומר: אם תצא למלחמה על ככה להמתיקו, אני מבטיחך אשר "נתנו ד' אלקיך ב'ידיך", היינו שבחודש אלול שהוא בחינת אות י' במעשה כמבואר בספר יצירה (פרק ה'), אז תוכל להמתיקו.

והנה עיקר הענין של חודש אלול, אשר אלול נוטריקון (שיר השירים ו, ג) א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י, כי ה"ס"ת חמה ד' יודין, שהם הארבעים יום (אבודרהם תפלת ר"ה), וזהו "ונתנו ד' אלקיך בידיך" דייקא, כי 'יד' נוטריקון ד' יודין, אשר חמה הארבעים יום ימי הרצון, הנקבע מימי קדם להציל אותנו מכף כל אויב ואורב, ולהמתיק כל הדינים והגבורות מעלינו ומעל כל בני ישראל.

צבי לצדיק, בלאזב, תצא

להמשיך הקדושה צריך הזמנה שלושים יום

"ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים" וגו'. הוא התשובה והחרטה הגמורה על העבר בבכי ובדמעה... ותבכה על עזבה עד הנה את אביה דא קוב"ה, ואת אמה דא כנסת ישראל, כידוע. "ירח ימים" כי בכל הזמנת הקדושה, צריך הזמנה קודם לה שלושים יום, כעין אומרם ז"ל (פסחים ו'). שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלושים יום, והוא הדין בכל יום טוב וכמו שכתבו הפוסקים (או"ח סימן תכט). וכמו תשובת השנה בחודש אלול המוכן לתשובה, טרם בא השנה החדשה. והטעם לזה כתבנו במקום אחר, בבחינת הל' מעלות הידועים, שהם ט"ו מעלות אחורנית להתרחק מהחטא, וט"ו מעלות לעלות בקודש בכל מעלה ומעלה מעט יותר, ואחר כך הוא ראוי והגון מוכן ומזומן לקבלת הקדושה והטהרה ברגל וכדומה. וזה אמרו "ואחר כך תבוא אליה ובעלתה, והיתה לך לאשה". הכל רומז אל עונת הנשמה, שאדם צריך לתת אליה ביחודים הנפלאים הנוראים, יחודי שמע ישראל והתפילה והעבודה, שזה תכלית כל הבריאה וקץ כל מקוה, לאור היחוד השלם.

באר מים חיים תצא פרק כא

לערוך קרב ומלחמה לפני ראש השנה

"כי תצא למלחמה על אויביך". הוא הרמז שאמרנו, כי עיקר המלחמה נאמר על ראש השנה שהוא 'יוםא דדינא' וצריך להעריך קרב ומלחמה עם היצר הרע ו'מארי דדינין', ועיקר המלחמה הוא על ידי התשובה, שהאדם משים על לבו לשוב לה' או מיראתו או מאהבתו.

ויש לך אדם שהוא שב מגורל הרחמנות והגעגועים המגיעים לו על נשמתו שבקרבו, כי היא 'חלק אלוה ממעל' והיתה למעלה חצובה תחת כסא הכבוד, ושעשועים יום יום, וירדה אל עומק הבור הזה, לגוף וחומר, לעשות נחת רוח ליוצרה, כאשר יזכך החומר, ויסכים לרצון הנשמה... וזה הדרך רמזה לנו התורה בכתוב "וראית בשביה אשת יפת תואר, וחשקת בה", ופירש רש"י מדכתיב 'אשת' בסמוך, היינו: אשת של איש. פירוש, 'איש' זה הקב"ה, והנשמה נקראת 'מטרוניתא', והיא 'יפת תואר' מקדושתה, והיא בשביה, "וחשקת בה", דהיינו שיכמרו רחמין עליה. אז "ולקחתה לך לאשה", שאפשר על ידי תשובה מעומקא דלבא, לשוב לקחתה לאשה.

"ובכתה את אביה ואת אמה, ירח ימים", דהיינו כל חודש אלול, צריך לבכות על עונותיו, אשר על ידם נפרד מאביו זה הקב"ה. ואמו היא כנסת ישראל, "ואחרי כן תבא אליה" וכו', כי אחר התמרמרות והבכי והפרישות, יודע לך מעלת הנשמה.

עבודת ישראל, קאזניץ, תצא

3

כי תצא למלחמה בראש השנה

והעצה להכין עצמו בחודש אלול

כי תצא למלחמה וגו'. הענין הוא כי ראש השנה הוא יומא דדינא, שאז מלך יושב על כסא דין. וכל באי עולם עוברין לפניו כו' ומי לא נפקד כיום הזה. שדנים אז כל אחד ואחד ויש מיימינים לזכות, ומשמאילים לחובה שהם המסטינים והמקטריגים המזכירים עונות האדם. ולכן היא בחי' מלחמה. וצריך האדם להכין את עצמו למלחמה זו קודם ר"ה, בחדש אלול בתשובה שלימה לפניו ית', בכדי שיהיה לו מצילים טובים בר"ה, שיתגברו על המסטינים, להסתים את פיהם מלהסטין ולקטרג עליו, ויהיה נפקד כפקידה לטב.

וזה "כי תצא למלחמה". היא מלחמה זו שיש בר"ה על האדם שאז כולם עומדים למשפט. ויבוא גם השטן בתוכם להסטין ולקטרג ולעורר דינים ר"ל... והעצה לזה מרמז הכתוב באמרו. "ושבית שביו". "ושבית" הוא לשון תשובה, שצריך האדם בכל החדש אלול, להכין את עצמו בתשובה שלימה לפניו ית', ועיקר התשובה היא בבחי' "קחו עמכם דברים ושובו אל ה' " הם הדיבורי תפלה. וזה מרומז בתיבת "שביו" שבגימ' שי"ח, בחי' שיחה ותפלה. שידבר דיבורי תפלה מעומק לבו נוכח פני ה',

ועיקר התפלה צריך להיות על קץ הגאולה. הן על הגאולה הכללית. והן על גאולה הפרטיות שיגאל השי"ת אותו מגלות היצה"ר. בבחי' קרבה אל נפשי גאלה. וזה מרומז בתיבת מלחמ"ה שבאתב"ש בגימ' כמנין ק"ץ שמרמז לקץ הגאולה. שיתפלל

³ עיי"ש בתוך הדברים: אמנם על פי התנאים, "וגלחה את ראשה", דהיינו ראשית התשובה לעשות לעצמו סייגים לפרוש ממותרות, כי אם תאות הגוף ינהיג על צד ההכרח, והמותרות מכונים בשם 'שערות' שצריך לגלחן, מאחר שאינן מן הצורך...

ובספר אמרי נועם, תצא אות א': "כי תצא למלחמה על איביך"... ותיכף בימי אלול אשר מתחילין לתקוע בשופר, הרומוז על ניצוח המלחמה, וכמו שרמזו בפסוק "תצא למלחמה על איביך" שהוא מספר 'אלול' עם תש"ך שעות, שיש בשלשים יום [דהיינו, עם יום ל' באב שהוא א' דר"ח אלול]. גם מכוונין אז על הפסוק (ישעיה מג טז) "הנותן בים דרך", עולה ככה במספרו, אשר אז יוצאין תיכף למלחמה בכח התגברות השופר.

מהשי"ת שיהי' קץ וסוף לכל צרותינו הן צרות הכלל והן צרות הפרט. ושיחדש לנו השנה החדשה, שתהי' בבחי' תחילה וראש לפדיון נפשנו.

מגן אברהם, טריסק, תצא.

כל התורה ומצוות מימות השנה
מתקנים ומתעלים בחודש אלול

"כי תצא למלחמה על אויבך" ... מרמזים לנו אמרות טהורות, אמרות נעים זמירות ישראל, בפסוק "לולא האמנתי לראות בטוב ה', ואמחז"ל (ברכות ד.) נקוד על 'לולא', אמר דוד לפני השי"ת יודע אני שאתה נותן שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא, אבל איני יודע אם יהיה לי חלק עמהם, כי שמא יגרום החטא. ביאור דבריהם שהיה ירא שמא יגרום החטא, היינו א. כי עבירה מכבה מצוה (סוטה כא.). הב. היה ירא שמא יגרום החטא, היינו: כשעשה המצוה שמא עשה בחטא, היינו בפניות היצר הרע.

ועל זה אמר "לולא האמנתי", היינו שלא היה מאמין בעצמו אם יראה בטובת ה'. ורמז בתבת לולא, תיבת 'אלול' למפרע. היינו אבל מחמת חודש אלול המתנה טובה שנתת לנו, שאז ימי רצון ורחמים, שאז הוא התשובה כל כך מעולה וחשובה לפני השי"ת, עד אפילו כל התורה והתפלה ושאר מצות הק' מכל ימות השנה, נתקנו ונתעלו להקדושה, מחמת זה האמנתי לראות בטוב ה'.

וזהו "כי תצא למלחמה על אויבך", היינו למלחמת היצר הרע, אזי "ונתנו ה' אלהיך בידך". היינו תיכף כשתצא למלחמה עמו, תיכף ונתנו בידך, ותתגבר עליו במעט מעט, עד בל יוכל קום לפניך, ולא זו בלבד אלא אפילו "ושבית שביו", היינו אפילו מה שלקח היצר הרע אצלך לשביה שלו, היינו התורה ותפלה ושאר מצות הק' שנפלו בקליפות, תחזירם אל הקדושה.

כי הנה עבירה מכבה מצוה, נמצא אם אדם עשה איזה מצות ואח"כ עשה עבירות, אז עבירות מכבין את המצות. אבל עם כל זה אל יתיאש עצמו מהמצות שעשה. כי הנה אמר הכתוב נר מצוה ותורה אור ... בעבירות שעשה אינו מאבד המצות לגמרי ח"ו, רק שמכבה האור מהנר, ולמשל כשמכבין את האור מהנר, אין הנר נאבד לגמרי, רק בשחזורין ומציתין בו את האור חוזר ודולק ומאיר, וזהו שדייק עבירה מכבה מצוה, רק 'מכבה' דייקא,

וזהו "ושבית שביו", היינו כשתחזור ותצא למלחמת היצר הרע ותעשה תשובה, אזי ינתן לך היצר הרע בידך, ושבית את שביו היינו מה שלקח היצר הרע לשביו, כנ"ל ישוב לקדושה, ואז אי"ה יתקרב קץ הפורקנא, ובא לציון גואל, והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. אמן.

תולדות אהרן, זיטאמיר, ליקוטים חדשים

4

⁴ וראה צבי לצדיק כי תצא: כי תצא למלחמה על אויבך ... הנה מר"ח אלול מתחילין ימי הרצון והסליחות, שנתרצה הקב"ה לישראל ומחל להם על עונם, ומאז הקבעו לימי התשובה, וידוע מהאריז"ל (משנת חסידים מסכת אלול פרק א') כללות הכוונה של חדש אלול, לכיון בהשמות הנרמזו בהפסוק (ישעיה מג, טז) "הנותן בים דרך", בסוד ימין פשוטה לקבל שבים, שהעיקר בחודש הזה להתעורר בתשובה שלימה, במלחמת היצר לכבשו ולהכניעו, ולתקן את אשר חטא מן הקודם.

והנה הפרשה הלזו קוראין תמיד בחודש אלול, וזה ירמוז הכתוב גודל מעלת ותועלת התשובה, כי תצא למלחמה על אויבך במלחמת היצר הכתוב מדבר (עי' רש"י), ואם תעורר

ירח ימים בחודש אלול

*****

ירח שנחשב שנה

"ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים" הנה ידוע ההפלא"ה ז"ל שאמר על המשנה נותנים לבתולה כל י"ב חדש, כי בתולה היא מזל של חדש אלול, וזהו נותנים לבתולה שהוא אלול, שאם עושה אז תשובה, כל י"ב חדש כמי שלא חטא כלל בכל השנה, וזה מרומז בהכתוב הנ"ל, כי מובא משם האר"י הקדוש ז"ל שזה קאי על חדש אלול, וזהו ובכתה וכו' דהיינו שתעשה תשובה, ואימתי ב"ירח" שחושבין אותו כמו "ימים" שהוא שנה, כמו ימים תהי' גאולתו.

אור פני יהושע, גאלנטא, תצא

ירח ימים

מתחלת החודש שמתחיל להתגדל

ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים (כי תצא כ"א י"ג). אמר האר"י הקדוש (ליקוטי תורה פרשה זו) שזהו חודש אלול, שצריך לבכות לפני הש"י בעד כנסת ישראל, ולהתחרט על עוונותיו. ויש לומר, מפני מה נקרא ראש חודש אלול "ירח", מפני שהוא לשון ירח בן יומו, שהלבנה נקראת בשלש לשונות, ירח, סיהרא, ולבנה, ירח נקרא בתחילת החודש, שמתחיל להתגדל ולהאיר, ולבנה באמצע החודש, וסיהרא בסופו, שאינו מאירה והוא כמו כבית הסוהר. ובחודש אלול נפתחין שערי תשובה, וצריך האדם לדמות בעצמו שמעתה מתחיל להתגדל כתינוק בן יומו, ולכן אלול נקרא ירח.

יקר מפז מהרה"ק המגיד מקאזניץ

ניתן חודש להתרצות לפני השי"ת

"ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים". בזוהר חדש פירש זה על חודש אלול, שניתן חודש לבני ישראל קודם יום הדין שיוכלו להתרצות לפני השי"ת, לכן צריך כל אחד לראות לתקן את מעשיו כל אחד כפי דרכו כפי שמרגיש בעצמו, ובפרט אם יודע בעצמו איזה עבירה שעבר שצריך לראות לשוב בתשובה עליה ולתקנה, וזהו "ובכתה את אביה ואת אמה", דאיתא שלשה שותפין באדם, הקב"ה ואביו ואמו, והנשמה להחיות של האדם הוא חלק אלקי ממעל, והגוף הוא חלק אב ואם, ועיקר מה שנתלכלך האדם בעניני עוה"ז בתאוות ובטרדות, הכל בא מחלק אב ואם, שהנשמה אין לה נייחא כלל מעינים האלו, אדרבה יש לה צער מזה, ועיקר צריך לתקן את חלק אב ואם והוא על ידי הבכי. ובפרט בימים אלו שהם ימי רצון, שנוכל להתקרב יותר בניקל, צריך כל אחד לראות לתקן עצמו במה שיתראה לפני המלך.

שפתי צדיק תצא אות ב' ⁵

עצמך לשוב ולהתגבר על יצרך, להכניעו ולכבשו תחת ירך, ועל זה "תצא למלחמה על איביך" גימטריא "הנותן בים דרך", שג"כ מרמז על התשובה, ואז תזכה למעלות הרוממות, ששייב לך המתנות ונבזבזין שנאבדו מהם בעונות, ולזה "ונתנו" למפרע ג"כ "ונתנו", דאינם אלא אבידה החוזרת לבעליה, ועוד מבטיחך הכתוב שתזכה בזכות התשובה "ושבית שביו".
⁵ וראה באור החיים הק': בדרך רמז תתבאר הפרשה על זה הדרך, הנה כל בנין העולם וקיומו, תלוי במעשה עם בני ישראל, אם יטיבו דרכיהם העולם קיים, "וישמחו השמים ותגל הארץ", גם ה' אלהינו ישמח ויגל בנו, ויושר דרכם של ישראל תלוי בנצחון יצר

"ירח ימים", אלול, "ואספתו" חג האסיף
והיתה לך לאשה", שמחת תורה

"ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים"... ועיקר התשובה הזו להיותם מקובלת, תהיה בחודש אלול, הנקרא "ירח ימים" הנוראים, כי אז תפלתך נשמעת ושערי תשובה פתוחים, כמ"ש "דרשו ה' בהמצאו", ובסוד "אני לדודי ודודי לי" ר"ת אלול, כי אז נהפך הקב"ה ידיד ואוהב אל האדם השב בתשובה, ובס"ת ד' יודין, כנגד ארבעים יום שמן אלול עד יום הכפורים.

ואחר יום הכיפורים בא 'חג האסיף', לאסוף את הנשמה הנקרא אשתו, כנ"ל ואז נקרא 'חג שמחתינו' שמחת חתן וכלה, ואז זמן הנשואין "תבא אליה" ותקרא בעל נשמה, שליט עליה, וז"ש "ובעלתה", וגם היא ברצונה תרצה, "והיתה לך לאשה" כנ"ל, וזה ביום שמחת תורה, כי אז השי"ת חתן ישראל, הנקראים כלה, כנודע, גם האדם שואב נשמתו, כמשז"ל למה נקרא שמחת בית השואבה, שאז היה שואבין רוח הקודש, ירמוז אל ענין הנשמה, כי זולתה לא ישיג האדם רוח הקודש, והם

הרע. ובא הכתוב להעיר האדם, כי ביציאתו מעולם העליון לבוא לעולם הזה, יהיה מוכן למלחמה, כי לא יחשוב שאין צריך תגבורת לנצחון זה, אלא אדרבא לזו יקרא מלחמה, על דרך אומרים 'איזהו גבור הכובש את יצרו' (אבות ד, א), שאין גבורה גדולה מזו, ולזה אמר למלחמה בפת"ח תחת הלמ"ד.

ואומרו "על אויבך" - בא להעיר כי לא מלחמה זו כגבור הלוחם ללכוד עיר, וכשיקוץ במלחמה יפנה וילך לעצמו, אלא כאדם הלוחם עם אויבו, שאם יתירשל יקום עליו והכהו, כמו כן אם יתירשל האדם מללחום את האויב, יקום עליו ויאבדהו מן העולם, ומבטיחו הכתוב, שהגם שתקיף הוא היצר מכח האנושי, אף על פי כן יתנהו ה' בידו. ואומרו "ושבית שביו" - דקדק לומר 'שביו', ולא אותו, שאין בו ממש בעצמו, והעדרו הוא המקווה, אלא שביו, פירוש מה ששבה, הוא מבחינת הטוב ממך ומכיוצא בך, בפיתויו ובנצחוננו, שכמה נשמות מעם בני ישראל שבויות בידו.

ואומרו "וראית בשביה אשת יפת תואר" - אמר אשת, סמוך, פירוש נשמת אדם, כי אין הס"מ שולט בנפש עד שתדך מטה ותכנס באדם, ממנו הוא לוקחה בשבי, והנפש תקרא אשה, וקרא לזו יפת תואר, כי הנפש יפה עד מאד, אלא שמתנוולת במעשים הרעים, וכשינוצח היצר, אז ישכיל האדם בנפשו מה יפה ומה נעימה היא. ואמר "וחשקת בה" - פירוש אז החשק שהיה לו בדברי היצר ובפיתויו, ילבישם בה לתקן לה המושכלות, ועולם הקיים שכולו טוב,

ואומרו "והבאתה אל תוך ביתך", לפי שעל ידי פיתוי הרע מתרחקת הנפש מהגוף, ושוכן חלק רע במקומה, כדרך אומרו "טורף נפשו באפו" (איוב יח ד), והגוף יקרא בית, על דרך אומרים (תענית יא) 'מי מעיד באדם, קורות ביתו שהוא הגוף', וכשנוצח יצרו יביא נפשו לתוך ביתו, ויקרא בעל נפש... והוא אומרו "והסירה את שמלת שביה מעליה", פירוש שקנתה משבייתה במקום טמא, וזה יהיה על מירוק החטאים, ודרכי התשובה, והכנת הדעת, מול אלהי ישראל ברוך הוא, ויבחר מקום מושב לה, בית המיוחד לישראל שהוא "בית המדרש", והוא אומרו "וישבה בביתך" ותתודה בבכי על אשר מעלה באביה ואמה, ועל פרידתה מהם, אביה זה הקדוש ברוך הוא, אמה היא כנסת ישראל (ברכות לה:), "ירח ימים" זה שיעור המספיק לשב,

או ירמוז, לחודש המיוחד לתשובה שהוא חודש אלול. "ואחר כן תבוא אליה" - פירוש אתה תכנס ליהנות מאורה, בסוד אומרו "נפש עמל עמלה לו" (משלי טז כו), ותסייעהו לעמוד בדרך הנאות, ותקרא אתה בעליה, שקנית אותה בכח מעשיך, והוא אומרו "ובעלתה" גם ליום התחיה תהיה מיוחדת לך, לחזור לגופך ותעמוד בה, והוא אומרו "והיתה לך לאשה".

הז' ימי חופה הם ז' ימי סוכות, מקדימין אל החופה הנעשית ביום שמחת התורה, הוא הכתובה והתנאים שבין החתן והכלה הקב"ה וישראל, כדרך יעקב ורחל שהקדימו ז' ימי חופתה לעבודתו בעבודה,

עץ הדעת טוב, תצא

מהרה"ק רבי עזריאל מייזליש תלמיד המגיד ממעזריטש ⁶

היציאה למלחמה עם השופר,

וכלי הזין שמכריעים הם הד' מינים

"כי תצא למלחמה". הנה קורין זאת קודם ימים טובים הבאים לטובה, לאשר נרמז פה כל הימים טובים הבעל"ט, כי נודע מה שפירשו בספרים על תרגום אונקלוס 'ארי תפוק', אשר 'תפוק' עולה 'שופר', רומז לראש השנה. וזהו "כי תצא למלחמה", שתתגבר על היצר על ידי השופר... אולם התורה רמזה לנו, שעיקר הגמר להכניע את היצר, הוא על ידי המלחמה שיש לנו בחג הסוכות על ידי מצות סוכה ולולב ומיניו, שהמה ה'מאני קרבא' ללחום נגד הסטרא אחרא, כמבואר בזוה"ק (תיקו"ז יג דף כט.). וזה שתרגם אונקלוס 'ארי תפוק לאגחא קרבא', היינו, שתתחיל בשופר עד בואך ל'אגחא קרבא', עם הד' מינים שנקראים מאני קרבא. וזהו "ונתנו ד' אלקיך בידך"... "ושבית שביו" עולה 'אתרג לולב הדס ערבה' עם ח"י, כי אנו מנענעין בד' מינים חי' נענועים.

וראית בשביה אשת יפת תואר, רומז לשמיני עצרת, וכמ"ש מר"ן זצ"ל (אמרי נועם שמע"צ כז': שלשה דברים מרחיבין דעתו של אדם, דירה נאה, כלים נאים, אשה נאה. (ברכות נ זה רומז לימים הקדושים האלו. 'דירה נאה' הוא סוכה, 'כלים נאים' הוא מצות לולב ומיניו, 'אשה נאה' הוא שמיני עצרת סוד היחוד. והשלשה האלה הם בבחינת 'דעת'... בסוכה למען 'ידעו' דורותיכם (ויקרא כג מג), וכמו שאמרו חז"ל (סוכה ב.) עד עשרים אמה אדם 'יודע' שהוא דר בסוכה. ולולב, כמ"ש [בנוסח היה"ר] ובנענועי אותם תשפיע שפע ברכות 'מדעת' עליון לנוה אפריון. ובשמיני עצרת אומרים אתה הראת לדעת', בחינת 'ידע' אדם וכו' (בראשית ד כה). על כן אמרו ג' דברים מרחיבין 'דעתו' דייקא]

עטרת ישועה תצא אות ט'

פרשת בן סורר

*****

'בן סורר' לימוד גדול להשגית על הראשית

פמיכות הפרשיות של יפת תואר ובן סורר ומורה, כתב רש"י שאם נשא יפת תואר סופו להוליד ממנה בן סורר ומורה... ונראה דבאה להורות מעלת ה'ראשית', אשר מזה יובן ענין בן סורר ומורה, שכל זמנו של בן סורר ומורה, אינו אלא שלשה

⁶ עי"ש המשך הדברים: והיה אם ח"ו תחזור לסורך, "ולא חפצת בה, ושלחתה לנפשה" ירצה, אני מבקש ממך שלא תחטא במזיד ולהכעיס, כי עי"כ תגרום עונש לנשמה, אמנם "ושלחתה לנפשה", ולא תשתעבדה תחת חטאותיך בשני אופנים. הא' "ומכור לא תמכרנה" תחת היצר הרע "בכסף" בשביל הנאות וכסופים ותאוות גופך, והב' "לא תתעמר" ותשתעבד "בה", וזה יהיה בהיותך חוטא להכעיס כנ"ל, כי די לך באשר תחטא במזיד לתיאבון בלבד, כאשר לא תמצא היתר, כי בזה אתה מענה אותה, וז"ש "תחת אשר עניתה", ויספיק לה עינוי הזה, ולא תגרום לה גם כן עונש בעה"ב,

חדשים הראשונים שבא לכלל עונשין, והוא הראשית של ימי חייו, והכל נמשך
אחר הראשית....

וזה לימוד גדול לכל אדם להשגיח היטב על הראשית שלו, ראשית בואו לכלל
מצוות בהיותו בן י"ג, וכן בהיותו אדם שלם על ידי הנשואין, אז מתחילה תקופה
חדשה, שישגיח היטב על ראשית שנותיו אז. ולזה מצאו הספרים הקדושים
רמז בתורה "נקי יהיה לביתו שנה אחת", נקי בלי חטא, וכד"א (שמות כא) "ובעל
השור נקי" ודרשו ז"ל (פסחים כב:) "שאיין לו בו הנאה של כלום". וכן בכל שנה
'ראשית השנה' ראש השנה, יום הכיפורים, וסוכות, שיהיה בתשובה ודביקות,
וימשך אחר זה כל השנה כולה. וכן בכל יום, 'ראשית היום', 'עומדין משנתן
שחרית לחטוף את המצות', כי הזריזות במצוות שחרית, מושכת אחריה את כל
היום כולו...

שם משמאל, סאכטשוב, תצא תרע"א

7

לימוד מבן סורר במדה טובה

בן סורר ומורה נהרג על שם סופו (רש"י כא, יח). נראה ללמוד מזה במידה טובה
מרובה, דכל איש ישראלי, אם מתגעגע ורוצה להיות טוב, מגיעים לו חיים על שם
סופו, דסוף כל ישראל להיות טוב, כדאיתא בש"ס (עירובין כא:) אלו ואלו
עתידין שיתנו ריח. כמו בן סורר ומורה, בעבור שמשתוקק להסוף אשר ברע הוא,
הוא נידון על שם סופו, ככה כל איש ישראל הנכסף להסוף שלו שיהיה טוב,
מגיעים לו חיים.

ארץ צבי קאזיגלאב, תצא

בל ימתין עד הושענא רבה וסוכות לעשות תשובה

"וכי יהיה באיש חטא משפט מות, והומת, ותלית אותו על עץ. לא תלין נבלתו
על העץ, כי קבור תקברנו ביום ההוא". נראה לרמז על פי מה שאמרו ז"ל

7 וראה בכלי יקר (כא יח) כי יהיה לאיש בן סורר ומורה. אמרו רז"ל (סנהדרין עא.) בן סורר
ומורה לא היה ולא יהיה, ולמה נכתב בתורה אלא דרוש וקבל שכר, ומ"מ חל עלינו חובת
ביאור דבר זה, למה נכתבה תורה דבר שאינו בנמצא כלל, גם יש להתבונן במה שנאמר
כאן "וכל ישראל ישמעו ויראו" יותר מבשאר מצות פרטיות, ועוד למה לא נאמר כאן "ולא
יזידון עוד" כמ"ש בפר' שופטים (יז יג) ואולי טעמו של דבר, לפי שבן סורר ומורה לא היה
ולא יהיה, ולא נכתבה הפרשה כי אם כדי שישמעו הבנים ויראו, ולא יעשו כדבר הזה,
ומ"ש "וכל ישראל ישמעו" היינו שישמעו פרשה זו, ומשפט הכתוב בה, ויראו הבנים
מלמרות עיני כבודם של אב ואם, ולכך לא נאמר ולא יזידון עוד. כי לשון "עוד" מורה על
דבר הנעשה כבר, שלא יהיה נעשה עוד, וזה אינו, שהרי בן סורר ומורה לא היה דברים
מעולם, ולא נכתבה פרשה זו, כי אם להפיל אימתה ופחד על הבנים.

אך קשה לי וכל ישראל ישמעו 'וכל הבנים' הוי ליה למימר, כי אין צורך לפחד זה, כי אם
לבנים, ובספר הזוהר דרש פרשה זו על כל ישראל. ואני אומר שאין צורך בזה, כי גם
מפשוטה של הפרשה יש מוסר נפלא לכל ישראל שנקראו בנים לאל חי, ויש לחוש
שיסמכו על זה, ויאמרו מאחר שאנחנו בניו, א"כ ודאי אם יהיו בנים סוררים, לא יביט און
ביעקב וירחם עליהם כרחם אב על בנים, ויותר להם, כדרך שהאב מוותר לבנו, ויאמרו
הקב"ה וותרן... על כן נכתבה התורה שהדין דין אמת, שאפילו האב חייב להביא את בנו
לבי"ד ולמוסרו למיתה, ועי"ז ישמעו פרשה זו כל ישראל ויראו את ה', ולא יסמכו על מה
שקראם בנים, כי גם בב"ד של מטה חייב האב למסור את בנו לבי"ד, וכן הדין גם בב"ד
שלמעלה.

'צדיקים ורשעים נכתבים לאלתר, בינונים תלויין ועומדין עד יום הכפורים' (ר"ה לז:). אמנם כבר גילה לנו רבינו האריז"ל כי הגמר החותם הטוב הוא ביום שמיני עצרת בבוקר, עת תפלת הגשם [שער הכוונות, סוכות דרוש ט], ויש לנו שהות לעשות תשובה עד אז, ותלויים ועומדים עד אז ונכתבים לחיים. והנה אמרו במדרש, "והשענו תחת העץ" שהוא סוכות (ב"ר מח, י), הרי כי 'עץ' הוא ימי הסוכות.

וזהו הפירוש "כי יהיה באיש חטא משפט מות, והומת", שראוי על ידי החטא למיתה ח"ו, "ותלית אותו על עץ", היינו, שתלויים ועומדים עד ימי הסוכות, ויש לנו שהות לעשות תשובה על חטאתנו עד אז. אולם "לא תלין נבלתו על העץ", היינו, כי לא תאמר דכיון דיש שהות עד סוכות... עד ועד בכלל, ויש שהות עד אחר עבור כל ימי הסוכות. ועל זה אמרו "לא תלין נבלתו", היינו, הנבלה נקרא החטא, כמ"ש כי נבלה עשה בישראל (בראשית לד ז), שאל תלין החטא עד אחר עבור ימי הסוכות, רק "קבור תקברנו ביום ההוא" דייקא, וכו'.

עטרת ישועה תצא אות יד'

מליצה ישרה

שתערוזבת טוב ורע גורם להחטיאו בחטא

"וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת, ותלית אותו על עץ" דהנה בספר הק' אור לשמים, אהא דרבי אומר שיום הכפורים מכפר אפי' לשאינם שבים (יומא פ"ה, ב), פירש דקאי על חטא שאין מועיל בו תשובה, מ"מ יוה"כ מכפר גם על זה. ונראה הטעם, דהנה בהא דאיתא בזוה"ק (ויחי ריט:) דלא מהני תשובה על זה, ובש"ס לא מצינו זה, על כן נראה דחטא חמור כזה, אי אפשר שיצה"ר יסית לבר ישראל לחטוא בו מעצמו, רק שמתחיל להסיתו בפגם דק מעין זה, ועי"ז נשתאבו בו כוחות חיזוניים, והם מכריחים אותו לחטוא בחמור, וזה ענין עבירה גוררת עבירה והוא כמעט באונס. וזה פירוש: "הוי מושכי העון בחבלי השוא, וכעבות העגלה חטאה" (ישעי' ה, יח), היינו שממשיכים לתוך עצמם העוון, ע"י עבירות קלות כחבלי השוא, כי מלאך המשחית הנוצר מעבירה נקרא 'עוון', כעין דאיתא בספה"ק מגיד מישרים להבית יוסף ז"ל, דמלאך הנוצר מלימוד משניות נקרא משנה, כמו"כ בעבירה, המלאך נקרא כמו העבירה, ועי"ז באים אח"כ לעבירות חמורות כעבות העגלה.

ועל כן הן אמת כי אין לחטא זה תשובה, אבל כל זה אם היה החטא מנקודת עצמותו, אבל באמת חטא חמור כזה, א"א כמעט שיחטא בו האדם הישראלי בעצמותו, רק מהכרח כוחות חיזוניים שנשתאבו בו מחטאים קלים קדומים, וזה לא חשיב מעשה אדם, כעין שכתב המג"א (סי' שמ, ס"ק ז') גדול אוהז בקולמוס וקטן כותב פטור, ומשמע דאפילו היה יכול להתגבר על הקטן, שלא לתת לו לכתוב עם ידו מ"מ פטור, דלא חשיב מעשיו, הכי נמי בזה. ואיך שיהיה, לא חשיב מעשה שלם שלו, ומפאת זה יש לו תיקון.

והנה בפרשה זו (כא, כב) "וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת, ותלית אותו על עץ", נלענ"ד לבאר ג"כ על דרך הנ"ל, כי איש ישראל אינו מוכן כלל לחטוא חטא חמור כזה, שיש בו חיוב מיתה, אך כוחות החיזונים שנשתאבו בו, הם הם שהחטיאו אותו. ואם היו מבררים הכוחות החיזונים לעצמם והאדם לעצמו, לא היה מקום לחייבו מיתה. אך כל העבירות הן ענפי חטא עץ הדעת טוב ורע ...

וחטא עצה"ד גורם תערוכת טוב ורע, כמו שכתב בשערי קדושה להרח"ו ז"ל, ועל כן גורם גם באדם עצמו, עצם נפש הישראלי שהוא הטוב, עם כוחות החיצונים שנשתאבו בו שהוא הרע.

וזה פירוש: "כי יהיה באיש חטא וגו' והומת, ותלית אותו על עץ", שעיקר חיוב מיתה מחמת חטא עץ הדעת המעורב בו כנ"ל... (וכל זמן שלא נתמרק החטא, הרי הן כגוף אחד ממש, כעצם מעצמו ובשר מבשרו, ממילא א"א לפטרו ממיתה, כי נחשב כאילו אחד מאבריו חטא, שא"א לפטור שאר הגוף, כיון דכולם גוף אחד, וה"נ בזה.)

אמנם בר"ה ויוה"כ ימי המשפט, ומשפט הוא בירור והוכחת דברים (עי' רש"י תצוה כח, טו), גם שמעתי בשם הרח"ק מקוצק זצוקלה"ה שהגיד בזה"ל, "ר"ה משפט מען אוים, וואס וואהר איז" [בראש השנה מבררים במשפט, מה אמיתי], עכלה"ט... ובזה יש לפרש מאמר תנדב"א (פ"א) ימים יוצרו ולא אחד בהם זה יוה"כ, דאור נקרא יום... ועל כן עיקר שם יום מתייחס ליוה"כ, שהוא זמן משפט ובירור דברים, וביקור הצורות כל אחת לעצמה, היפך תערוכת טוב ורע.

על כן אז זמן כפרה גם לחטא הידוע, כי אז נתברר האמת, שאין לישראל עצמו שום שייכות לחטא החמור, והרע שנשתאב בו נפרד לעצמו, ועל כן אז דבר בעתו לכפר על שאינם שבים, היינו על חטא שאין מועילה לו תשובה, כפי שפירש בעל אור לשמים ז"ל.

ארץ צבי קאזיגלאב, תצא

כי תבנה בית חדש

*****

"בית חדש", בנין המלכות שמתחדש בכל שנה

"כי תבנה בית חדש, ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים בביתך, כי יפול הנופל ממנו". יש לומר על דרך רמז, על יום המשפט שהוא ראש השנה, דהנה ידוע כי זה היום תחלת מעשיו ית"ש ובכל ראש השנה נתחדש העולם, ושבים כל הדברים למקורם, ועיצומו של יום מעורר, זה בכל ראש השנה, וזה יש לומר שמרומז כאן "כי תבנה בית חדש" היינו: בראש השנה, כשמגיע העת להתעורר שיבנה העולם בנין חדש, כנ"ל, אז תראה "ועשית מעקה"..." גגך" מספר כו' שם 'הויה' ברוך הוא שורש החסדים והרחמים, והיינו שתראה לשתף גבורה וחסד, להמתיק הגבורה, ולהפך מידת הדין למידת הרחמים. והבן.

דגל מחנה אפרים תצא

"בית חדש" ר"ה, "ועשית מעקה" חודש אלול

"כי תבנה בית חדש" זה ראש השנה, שהבריאה מתחדשת בו, "ועשית מעקה לגגך" זה חודש אלול, הכנה מקודם.

אמרי אמת, תצא תרצ"ב

וראה אמרי אמת תצא תרפ"ח: "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים בביתך, כי יפול הנופל ממנו", רמז שבכל התחדשות צריכים להכין עצות, שנוכל להחזיק עצמינו אפילו בשניפול, "ועשית מעקה היינו יראת שמים", 'מעקה' בגימטריא יראה, בכלל ישראל הוא ג"כ כך, דאיתא בבעל הטורים דבית חדש היינו בית המקדש... כי שבע יפול צדיק וקם, היינו הו' מקדשות: אהל מועד, גלגל, שילה, נוב, וגבעון, בית עולמים, ובית שני, "כי יפול הנופל" היינו הו' נפילות, על זה כתיב "כי נפלתי קמתי", ובכל נפש הוא כן... איתא כל שאין בית המקדש נבנה בימיו, כאילו נחרב בימיו, היינו שכל ימי האדם הם בדוגמת בית המקדש, ז' עדנין, "כי יפול הנופל" היינו הנפילות של האדם...

"כי תבנה בית חדש" היינו ר"ה, שהבריאה מתחדשת בו, "ועשית מעקה" היינו יראת שמים, וכתוב "יראת ה' תוסיף ימים", ע"י יראת שמים באלול מתחדשים ימים, היינו הימים הנוראים, הקדימו לימים אלו את חודש אלול, עת רצון.

12. ביאור ענין 'בית חדש' שהוא בכל שנה, שהיא קומה שלימה מבואר בהרחבה ובטוב טעם, על דרך העבודה, בספר בית אהרן (בראשית), זל"ק: איתא במדרש. בראשית ברא. ילמדינו רבינו, הבונה בית חדש כיצד צריך לברך. כך שנו רבותינו כו' מברך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. וכן אתה מוצא שלא ניתנו כל המועדות אלא להנאת עצמן. אמר הקב"ה אתם ההניתם עצמיכם, תהיו שונים לשנה הבאה וכו'. עכ"ל המדרש.

ונכלל לומר. כי אנו אומרים בזמירות של שבת. המחכים בבנין אריאל. ואח"כ אנו אומרים שמחם בבנין שלם. וזה עיקר כוונת של ר"ה לתקן הבנין, ומה הוא הבנין של הקב"ה? ויבן ה' אלקים את הצלע'. כידוע שהיה מקודם תיקון הכלים, עד שברא הקב"ה זה העולם. וכן גם כן בכל ר"ה נברא העולם מחדש כמו בששת ימי בראשית. כתיב 'ויבן' בגימטריא 'חיים'. וזהו עיקר בנין העולם, שישפיע לכל העולם חיים ושפע ברכה. כמו שאנו אומרים 'זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים'.... וכעת כל הכוונות מר"ה עד אחר שמע"צ, שיבנה העולם ויתוקנו כל העולמות.

וזה ידוע שהתחלת הכל מהפחד. ועל ידי העשיות והעובדות שלנו מלמטה, אנו מהפכים ממדרגה"ד למדרגת הרחמים, עד שבחג הסוכות מתגלים החסדים, על ידי הסוכה ועל ידי הד' מינים שבלולב, וכפי דאיתא במדרש על פסוק "אקרא לאלקים עליון" זה ר"ה. "לאל גומר עלי" זה יוה"כ. כידוע שבר"ה הוא התחלת הפחד הקשה, ועל ידי תפילות ותקיעות שופרות שלנו, אנו מעוררים החסדים ונמתקים כל הגבורות, עד "לאל גומר עלי" ביוה"כ. זהו מדת החסד, כידוע שבתפילת נעילה מתחיל להתנוצץ החסדים. וזהו עיקר הכוונות של ר"ה. וזה גורם חיים שפע וברכה לכל העולם הזה.

והעיקר הוא השלימות והיחודים הנעשים למעלה, על ידי העשיות שלנו. וזהו הבונה בשמים מעליותיו שיושלם הבנין למעלה עד הראש, ויתייחד הכל עד למעלה למעלה ביחוד גמור. ועל ידי מה נעשו אלו היחודים למעלה "ואגודתו על ארץ יסדה". כי כל היחודים הנעשים למעלה, הכל הוא רק על ידי אגודות שעל הארץ. ומה הוא האגודות. המצות שלנו שאנו עושים באלו הימים. היינו התפילות שלנו בר"ה, והשופר והסוכה והלולב עם ד' מיניו הכל נקרא אגודה, שע"ז שאנו מקיימים אותם כראוי בארץ, נעשים יחודים שלמים למעלה, והבנין נעשה שלם, כפי שאנו אומרים בר"ה ויוה"כ ויעשו כולם אגודה אחת כו'... ואח"כ נעשה מזה בנין שלם, כי מה שופרו של הקב"ה, 'שלם', עולה ש"ע נהורין, שהקב"ה משפיע להעולם, על ידי קול השופר ש"ע נהורין נמתקו כל הדינים, וע"ז נבנו כל העולמות...

עכ"פ נחזור לענייננו. שזהו הבנין שצריך לבנות בכל שנה ושנה. בר"ה מתחיל לבנות הבנין בגודל פחד, עד שמע"צ לא נגמר שלימות הבנין. ועל ידי חבטת הערבה נמתקו כל החמשה גבורות, ונשאר רק כולו חסדים, וזהו בנין חדש וצריך לברך שהחיינו. ויכול להיות אשר לזה הטעם אנו מברכין שהחיינו בשמיני עצרת, כי אז נגמר הבנין חדש למעלה,

גם כן כמו שאמרנו מקודם "הבונה בשמים" כו'. כי העיקר הוא היחודים הנעשים למעלה, וזה אי אפשר לשום אדם להשיג כל זמן שהוא בגוף. כי העוה"ז הוא רק עולם התהו. רק מי שזוכה בזה העולם להשיג מעט תענוג הרוחניות, על ידי קיום המצות בתענוג האמיתי, אזי אח"כ יעזר לו השי"ת לעלות בכל עת במעלות גבוה מעל גבוה, ולהשיג התענוגים והיחודים האמיתיים. וזהו דבר בלתי אפשר רק לכשיבא לשלימות הגמור.

וכל אדם מחוייב לבא לשלימות בעולם האמיתי, רק כל זמן שאנחנו בגוף מחוייבים אנחנו לקיים כל המצות בכל עת וזמן, ולראות לתקן הבנין שיבנה. וזהו בית חדש. ולא ניתנו המועדות לישראל אלא להנאת עצמן. פירוש להנות העצמיות שלהם, היינו לא לשום תאוות עוה"ז ח"ו, רק העצמות שלו, היינו הרוחניות והבהירות של האדם, מלשון "כעצם השמים לטוהר". ולכוין שעל ידי המצות יזדכך הגוף. 'אמר הקב"ה, ההניתם עצמיכם'. היינו כפי שדברנו העצמיות שלכם. 'תהיו שונים לשנה הבאה',

כי זה ידוע שבכל שנה ושנה נעשין מוהין חדשים וכוונות חדשות, כי אם היה כל שנה ושנה באופן אחד, היה די בשנה העברה. רק האמת הוא שמתחדשים בכל שנה מוהין חדשים. והכל על ידי עשיות שלהם בזה העולם, ועי"ז נבנה בכל שנה העולם מחדש, עד שיבא אי"ה לשלימות הגמור. וזהו 'שמחם בבנין שלם'. והבן

באלו הימים קומת המלכות נבנית מחדש
ועם השופר משיפרין הולד וממשיכין מוח ולב

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך" (כב ח). רומז באלו הימים, אשר קומת המלכות הנקראת בית, נבנית מחדש כידוע, ואז צריך להמשיך לה מוהין שהם למעלה מן שבעת ימי הבנין, והם בבחינת גג שהוא למעלה מהבנין ומהקצוות. והנה המשכת המוהין הם חכמה ובינה, הנקראים בבחינת מוח ולב, כדאיתא בתיקונים (דף יז). [חכמה מוחא כו'] בינה לבא, ובה הלב מביין... וזהו (תהלים מזו) 'עלה אלקים בתרועה', כי 'אלקים' גימטריא 'מוח לב', שעל ידי השופר נמשכין המוהין, ונמתקים דיני אלקים. וזהו 'ד' בקול שופר', רומז כי 'בקול שופר' עולה במספר 'בית חדש', שעל ידי זה נבנית המלכות מחדש. והוא הרמוז בקרא "בית חדש ועשית מעקה לגגך" ר"ת 'מוח לב'

אמרי נועם אות י'

8

השב תשיבם

*****

הקב"ה מקיים בעצמו השבת אבידה
להשיב נשמות ישראל

לא תראה את שור אחיך וגו' נדחים (כב, א). שמעתי מכ"ק אדמו"ר מבעלזא (שליט"א) [זצוק"ל] דהשי"ת שומר תורתו הקדושה, ומקיים ג"כ מצות השבת אבידה, בבחינה הנ"ל שכתב באור החיים הק', דמסייע לבאים לטהר, להשיבם לקדושה, אחר שתעזו מדרך השכל ונדחו.

⁸ ונפלא להסמיק בזה הענין בית חדש מ"ש בעטרת ישועה, ברכת חודש אלול אות ו': איתא בספר יצירה [פרק ה משנה י] המליך אות יו"ד במעשה, וברא בו אלול בעולם, ויד שמאל בנפש, זכר ונקבה. ע"ד שאמרו ז"ל 'מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה' [קידושין לט:], כי באמת מחשבות ישראל הם טובות מאוד, רק הם"מ אין מניח לגמור המעשה בפועל. וזהו שטען בלק "אפס קצתו תראה" [במדבר כג יג], היינו, שתראה סוף המעשה של ישראל, "וכולו" רומז על המחשבה מלשון "בנכליהם אשר נכלו לכם" [במדבר כה יח] "לא תראה", שלא יסתכל במחשבות ישראל שהם טובות וטהורות...

אולם הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו על עמו ישראל, מקבל לרצון גם מחשבות ישראל ונחשבות כמעשה הטוב, כי יודע אשר מניעת המעשה הוא מפאת שאור שבעיסה המעכב, ובפרט בחודש אלול, כל איש ישראל מקבל על עצמו במחשבתו לעשות מעשים טובים, ולהגיע לראש השנה בתשובה ומעשים טובים, דלכך נקרא ראש השנה, כי 'שנה' עולה 'מחשבה', רומז שיסתכל הקב"ה במחשבה שבראש שהם טובות.

וזה 'המליך אות יו"ד במעשה', כי יו"ד הוא מרומז על המחשבה, כמו שפירש רש"י ז"ל על פסוק 'אז ישיר' [טו, א], - למדנו שהיו"ד ע"ש המחשבה נאמרה, עיי"ש, ורומז אשר יו"ד שהוא המחשבה, נחשב כמעשה. והנה הא דמחשבה טובה נחשב כמעשה, איתא במדרש שוחר טוב על פסוק 'מזמור שיר חנוכת הבית לדוד' [תהלים ל א], 'וכי דוד בנאה, והלא שלמה בנאה, אלא חשב לעשות מצוה ולא עשה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה' [עיי"ש במדרש תהלים מזמור ל], הרי דמן חינוך הבית, נלמד דמחשבה טובה נחשב כמעשה.

ואך דקיי"ל (ב"מ ל, א) זקן ואינו לפי כבודו פטור מהשבת אבידה, והחוטא הלא לפעמים נשמתו כבר נטמאה ונתטנפה בזוהמת החטא, וכביכול הוי זקן ואינו לפי כבודו להטפל באבידה בזויה כזו. אמנם מבואר ברמב"ם (אבידה פי"א הי"ז) וז"ל ההולך בדרך הטוב והישר, ועושה לפניו משורת הדין, מחזיר את האבידה בכל מקום, אע"פ שאינו לפי כבודו, עכ"ל. והשי"ת מתנהג בחסידות כאומרינו בסליחות יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות, עושה גם בזה לפניו משורת הדין, אלו תוכן דברי קדשו, ודפח"ח. (ויגד יעקב)

לקט אמרי קודש בעלזא תצא

פרשה זו באה לרמז להשיב לב בנים על אבותם

לא תראה את שור וגו' פרשה זו באה לרמז בפרטות חיוב התוכחות, שצריכין בני אל חי צדיקי עולם לעשות לעם ה', והן אלה צדיקים יקראו לצד מעלתם אחים, כמו שהעירותיך (ויקרא יט יז) שכינוי זה הוא מדריגה היותר מעולה שבכל כינויים אשר יתכנו בהם יחידי עם:

ואותם צוה ה' כי תראה את שור, אלה הם בני אדם שנמשלו כבהמות והם צאן קדשים, ולזה קראם שור ושה, אחיך שהוא הקדוש ברוך הוא, ויחס לו שם זה, להעיר אל מי מקדושו הוא מצווה, שהם הצדיקים, כמו שכתבנו, ואומרו נדחים - על דרך אומרו (לעיל ד יט) ונדחת והשתחית להם וגו', שהעובר פי ה' יקרא נדח, ויצו ה' לבל יתעלם אלא ישיבם לאחיו הוא אלהי עולם,

וכפל לומר השב תשיבם, נתכוון כי מתחילה ישיבם לדרך הטוב, ובזה יתקרבו אל אביהם שבשמים, והוא אומרו תשיבם אל אחיך, ואומרו ואם לא קרוב אחיך וגו' - בזה העיר כי הוא מדבר על זמן גלות האחרון כי לא קרוב, כדרך אומרו (במדבר כד יז) אשורנו ולא קרוב, עוד לו ולא ידעתו, שנסתם הקץ, ואין יודע מתי "קץ הפלאות", וזה יסובב הרחקת הלבבות מהאמונה ונטויי רגל, כאשר עינינו רואות בדורות הללו, עם כל זה יצו ה' ואספתו אל תוך ביתך, זה בית המדרש, וילמדוהו אורחות חיים ודרך ישכון אור, לבל יטה מני אורח, ולא ימצאהו אויבו במחשבות וטענות כוזבות כי אור תורה תצילהו, וזה יהיה עד שיתרצה ה' וידרשהו, והוא אומרו עד דרוש אחיך אותו והשבותו לו, פירוש מעלה עליו הכתוב כאילו הוא משיבו מני אובד.

⁹ אור החיים על דברים פרק כב פסוק א

⁹ וראה בספר אמונת עתך מהגה"צ משה וולפסון שליט"א, תצא: כל ענינה של פרשה זו עוסקת בקירוב רחוקים, וחיזוק לנשמות הנפולים, וכנ"ל מתחילת הפרשה הוא ענין יציאת ישראל לחוץ למלחמה. ואח"כ באה הפרשה "כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה, והיה הבן הבכור לשניאה", ואחז"ל (קידושין סח.) שהיא שנואה בנשואיה שהיו באופן של איסור, ואעפ"כ אומר הכתוב "והיה הבן הבכור לשניאה", שיהא לה תיקון. ולכן נכתב "שניאה" ביו"ד, המורה על בחינת הקדושה, שהיו"ד הוא הנקודה שבלב, שאינה מקבלת פגם, וע"י אותה נקודה גם השנואה יש לה עליה, וזוכה לבן הבכור.

ואח"כ היא פרשת בן סורר ומורה, שכבר נתבאר שפרשה זו מכרזת, שאין נפש מישראל שנגזור עליו שאין לו תקוה ח"ו. ואח"כ פרשת השבת אבידה, הרומז שכל הנשמות האבודים יתבקשו וישובו לשרשם, ועל דרך שאמר הכתוב "ובאו האובדים בארץ אשור" וגו'. ואח"כ פרשת חמור ושה הנפלים בדרך, הרומז על אלו שאבדו צורת אדם, ולבשו צורת חמור ושה, והם נופלים, ומכל מקום אמרה תורה "הקם תקים עמו", שיסמוך ה' הנפלים

וזה הוא עיקר השבת אבידה הנאמר כאן בתורתנו הקדושה, לא תראה את שור אחיך או שיו נדחים והתעלמת מהם, רצה לומר: הצדיק אינו רשאי להעלים עצמו כשרואה את חבירו נדה ונאבד מהניצוצות הקדושה שלו, הן הוא בבחינת שור או שה, ופתח בהם תחלה לפי שהם בני מעלה וקרובים לתשובה, מזהיר את הצדיק שלא יתעלם מהם, רק השב תשיבם לאחיק, רצה לומר: צריך אתה להתאמץ ולהשתדל להשיב לו את הניצוץ הקדוש שלו.

ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו, ואספתו אל תוך ביתך רצה לומר לא מיבעיא אותן אנשים שהם מצויים אצלך, ואתה יודע ורואה אותם תמיד בכל עת, אלא אפילו אותן שאינם קרובים אליך, ואין אתה יודע אותם רק שהם בכלל ישראל, צריך אתה להמשיך עליהם חוט של חסד ורחמים מהשי"ת, ולכלול עצמך עמהם עד שישנינו את האבידה שלהם. וזהו שכתוב ואספתו אל תוך ביתך, רצה לומר יהא דומה בעיניך כאלו הם בתוך ביתך. ולכך דקדק הכתוב להאריך בלשונו, ולא אמר ואם רחוק אחיך, לפי שאין שייך לומר ח"ו שום התרחקות בבני ישראל, שהם כולם דבוקים וחבירים כל ישראל כאיש אחד, זולת אותן הכופרים המרוחקים בזרוע כנ"ל, הם אינם מכונים כלל בשם ישראל ואינם נקראים אחיך. והיה עמך עד דרוש אחיך אותו, רצה לומר אותו הנעלם הידוע, שצריך אתה להחזיק בידו ולהיות עמך, עד שידרוש אחיך את השי"ת באמת ובלב שלם, אז והשבות לו, רצה לומר אז תקיים מצות השבת אבידה.

וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו, רצה לומר לא באותן לבד אמרתי לך שהם בני מעלה בחינת שור ושה, אלא אפילו אותן הפחותים שהם בחינת חמור או שמלה, דברים שבני אדם מתכסים בהם, או לכל אבידת אחיך יהיה מי שיהיה, לא תוכל להתעלם רק תשגיח עליהם תמיד בעין חמלתך. ע"כ בשם ש"ב הרב הק' מוהר"ר שלום נ"י אבד"ק בעלז.

שפתי צדיקים להרה"ק רבי ישעי' מדיאנוויץ, כי תצא

ויהא להם תקומה. ואח"כ כתיב פרשת מעקה כדי שלא יפול הנופל. ואח"כ פר' הרשע שכתוב בו "והפילו השופט", ולבסוף נעשה 'אחיק' כדאיתא ברש"י. וכן פרשת יבום ופרשת עמלק, תיקון הנפש וחיזוק לנחשלים. ועל דרך זה כל הפרשה מחזקת הנשמות האבודות והנפולות. ופרשה זו מסייעת להשיבם ולקרבתם למקור הקדושה.

וזמן קריאתה הוא בימי אלול, כשכבר תוקעין בשופר שאז הוא זמן התקרבות לרחוקים. ועל דרך דאיתא בזה"ק שאומרים לפני תקיעת שופר, זכאין אינון ישראל, דקב"ה קריב לון לגביה, מן כל אומין עובדי ע"ז, ואתרעי בהו, ומאתר רחיקא קריב לון לגביה. ע"כ. וכן שם בד"ה שלפני זה: כתיב בפרשה זו דין השבת אבדה, שזה בחי' שבט דין המאסף לכל המחנות, שהם השיבו אבידותיהן של ישראל. שזה ענין תיקון נשמות האובדים בארץ אשור, והנדחים בארץ מצרים. וכן קורין פרשת עמלק "ויזנב בכ' כל הנחשלים אחריך" שהם הנפלים שבט דין. והיום ט' אלול הוא יום הילולא של דין. ואז קורין פרשת הנחשלים, שהם הנפלים של שבטו. וכן עוד ענינים בפרשה זו שהם עניני תיקונים. ושבת זו של פרשת כי תצא, גדול כוחו לסייע להגבהת הנשמות הנפולות והרחוקות... ויעזור השי"ת שנזכה להתקרב אליו, ולהשבת האובדים והנדחים, ועינינו צופיות לביאת המשיח בכל יום שיבוא.

"השב תשיבם" לקבץ נצוצות נדחים

בכח התקיעות, יום כפור וסוכות

"לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים, כו'. והיה עמך עד דרוש אחיך אותו".

ודרשו חז"ל דרשהו שלא יהיה רמאי וגזלן, שירצה ליקח את שאינו שלו [ב"מ כח.].

הנה כבר רמזנו לעיל [פינחס אות א] אשר ע"י תקיעת שופר, מקבצים נדחים שנתפזרו בין הקליפות רח"ל, וכמ"ש "ובאו האובדים בארץ אשור, והנדחים בארץ מצרים" [ישעיה כז יג], הרי אשר ר"ה הוא הזמן הראשון לקבץ ניצוה"ק שנפלו ח"ו בקליפה. וזמן השני הוא ביוה"כ כמו שנאמר לכוון [על קיבוץ הניצוה"ק] בשעת אמירת "אור זרוע לצדיק" קודם כל נדרי, בסוד נשיקת הס"ת.

וזמן האחרון הוא בימי חג הסוכות, בהד' מינים שבכחם לאסוף נדחים, כי הסוכה רומז על אם הרובצת על האפרוחים כמ"ש בתיקו"ז [תיקון כא דף נח:]: ומאסף אותם כל הניצוה"ק בתוך הסוכה. גם ד' מינים דלולב מצותם מוליך ומביא מעלה ומוריד, לארבע רוחות הארץ [סוכה לז:]: ג"כ לאסוף הניצוה"ק ולהחזיר האבידה לבעלים, היינו איזה הוצאת ז"ל ר"ל וכדומה שהם נקראים אבידה... ואז לא תראה נדחים, רק תאספם ותקבצם כל הניצוה"ק, והשב תשיבם לאחיך, וכל ידח ממנו נדח אמן.

עטרת ישועה, דויקוב, אות טז'

השבת אבידה, שנשמות האבודים והנדחים

יש להם תקון בכח התשובה ותקיעת שופר בחדשי אלול תשרי

לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים, והתעלמת מהם, השב תשיבם לאחיך", (כב, א ב). עיין בשל"ה הק' (תורה אור אות ו) שהפסוק הזה רומז על קיבוץ הנדחים, שהוא סוד הנשמות המגולגלים, והניצוצות הקדושה שנפלו... על כן אמר "השב תשיבם לאחיך", להעלות אותם אל שורשן העליון, עיין שם דבריו הקדושים שהאריך בזה.

ולפי דבריו הקדושים יש לפרש גם מה שכתוב אחר זה, "ואם לא קרוב אחיך אליך, ולא ידעתו, ואספתו אל תוך ביתך, והיה עמך עד דרש אחיך אתו, והשבתו לו" גם כן על דרך זה. כי ידוע אשר עיקר העלאת הנשמות הנדחים והניצוצות הקדושה שנפלו, יכולין לזכות בחדשי אלול תשרי, על ידי תשובה שלימה, ועל ידי מצות תקיעת שופר, אשר המצוה הזאת הוא מסוגל לקבץ הנדחים, על דרך שכתוב (ישעיה מ, יג) "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ובאו האבדים בארץ אשור, והנדחים בארץ מצרים, והשתחוו לד' בהר הקודש בירושלים".

ולזה החדש תשרי הוא נגד מדת "ואמת" שביג' מכילין דרחמי כנודע מספרים הקדושים, אשר "ואמת" הוא ראשי תיבות "אשר תאבד ממנו ומצאתה" (כב, ג), שעל ידי התשובה שלימה שעושין בחדש אלול, לעשות הכנה על ימים הקדושים והנוראים שהם בחודש תשרי, ועל ידי תקיעת שופר, יכולין לזכות למצוא בחודש תשרי הנשמות הנדחים והאבודים, ולהעלות אותם לשורשן העליון.

וזהו שאמר הכתוב ואם לא קרוב אחיך אליך, היינו שמו יתברך הנקרא "אחיך", על דרך הכתוב (תהלים קכב, ח) "למען אחי ורעי", לא קרוב אליך, מחמת סבת "ולא ידעתו", שלא נתת לבך לדעת ולהבין גדולתו ורוממתו יתברך שמו, על כן הוא

בבחי' הסתרת פנים חלילה, שאינו רואה כביכול בצרתינו, שהוא בחי' "בכל צרתם לא צר" (כהכתיב בישעיה סג, ט), שאינו מרגיש כביכול במכאובינו, אזי העצה הוא "ואספתו אל תוך ביתך", רומז על חודש תשרי, כי "ביתך" (בחשבון הכ"ף פשוטה) עולה מספר 'בתשרי', שעל ידי התשובה שלימה שעושין בחודש תשרי, יכולין לזכות שיהיה שמו יתברך קרוב אלינו, לידע את מכאובינו, על דרך שכתוב (שמות ג, ז) "כי ידעתי את מכאוביו", ואזי יכולין לזכות לאסוף הנדחים, ולהעלות אותם לשורשן הרמה.

ועיקר התשובה צריך להיות בשמחה ובבטחון, שיהיה לנו בטחון בשמו יתברך שבודאי יקבל תשובותינו ברחמים וברצון. וזהו שאמר "והיה עמך עד דרוש אחיך אתו", "והיה רומז לשמחה (בר"ר מב, ג) ותיבת "עד" הוא מספר שם הבטחון [אכטד"ם], שיהיה לנו שמחה ובטחון בשמו יתברך שבודאי ידרוש אותנו...

. וזה הוא סוד של חודש אלול, אשר הוא הכנה על חודש תשרי... שעל ידי תשובה שלימה שעושין בחודש אלול, ועושין הכנה על הימים הקדושים, על ידי זה נעשה 'לו' בוא"ו "לו צר", שעל ידי זה נעשה "לא צר", שילך הצער שהוא סוד 'אלול', שהוא 'לו' בואו, ולא באלף, ואזי יתעלו ויתרוממו הניצוצין קדישין השפעת חסדים ורחמים. אהבת ישראל, ויזניץ, תצא

התורה המאורסה

*****

אבי הנערה וכנסת ישראל יתבעו עלבונה של תורה

כי יקח איש אשה וגו' דברה תורה כנגד בני אדם, גם בני איש אשר חוזרים פניהם מן התורה, כאומרם כי היום קצר למה שצריך, להשתדל על המחיה, ועליהם אמר הכתוב כי יקח איש אשה, זאת התורה המאורסה, ובא אליה, שכבר זרח עליהם אורה של תורה בהר סיני וקבלו הלוחות, ושנאה פירוש שאין לבם חפץ לתת לה עונתה כמשפט, וכשבא מוכיח לדבר אליו למה תמאס אשת נעורים, משיב כי אין התורה זנה ומפרנסת והוא צריך למחיה, גם אינו רואה סימן ברכה מאמצעות לימודה, הגם כי יעסוק בה, אין נפתחין לו שערי פרנסה טובה, ואדרכא רואה כי כל האנשים שרחקוה ואינם חושבים בה כל עיקר בתייהם מלאים כל טוב: והוא אומרם ושם לה עלילות דברים, והוציא עליה שם רע, באומרו את האשה הזאת לקחתי, פירוש שאינו כופר בליקוחיה, אלא שאומר ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים, פירוש לשון חזק, כי עוסקיה סביב יחנו לדפוק על דלתי אחרים למצוא טרף:

מודיע הכתוב כי הקדוש ברוך הוא הנקרא אבי הנערה וכנסת ישראל יתבעו עלבונה של תורה לפני בית דין הגדול, והוא אומרם ולקח אבי הנערה ואמה והוציאו את בתולי הנערה, רמז חזק ועלייה (ס"א פעליה) והשגות רמות יושגו באמצעותה, ויתבעו עלבונה בבית דין, כאומרו השערה והוא מה שאמרו בזוהר (ח"ג פ) כי עתיד הקדוש ברוך הוא לתבוע עלבונה של תורה, וכאומרם במשנה (אבות פ"ו מ"ב) אוי להם לבריות מעלבונה של תורה:

והנה טענת העומד לתבוע עלבונה כתובה לפנינו, כאומרו ואמר אבי הנערה אל הזקנים את בתי נתתי לאיש הזה לאשה, פירוש לא נתתיה לעגנה בקרן זוית, אלא

להתנהג עמה במנהג אשה לבל יגרע שארה כסותה ועונתה, כמו שמפורשים שלשת הדברים בספר הזוהר (תיקו"ז תיקון ו) שכולם צריכין לתורה:

וישנאה - כאן רמז סיבת ההרחקה ממנה שבאה מאותה בחינה הנקראת שנאה, ונותן טעם ההרחקה מפני שלא מצא בה תוקף וחוזק, והוא אומר והנה הוא שם עלילות וגו', דקדק לומר והנה הוא, להעיר כי אין זה אמת שלא גרם לו, אלא השונא השוכן בקרבו. "ואלה בתולי בתי" וגו' - והיו הדברים ברורים כשמלה כמה מעלות וחוזק התורה, שתחילת כל דבר כל העולם כולו בה נברא, בשבילה נברא, ובה מתקיים, וכל טובה הצפונה לעולם הבא ואוצרות החיים והטוב נקנים בה:

ואמר הכתוב כי זה יהיה משפט האיש ההוא על פי בית דין, ראשונה ויסרו אותו, על דרך אומרם ז"ל (ברכות ה) אם רואה אדם שיפורין באים עליו וכו', יתלה בביטול תורה, פירוש על מה שבטל התורה... לפי שאין שיעור למה שצריך בעסק התורה, כאומרים (אבות פ"ב מט"ז) ואין אתה בן חורין להבטל ממנה, והגם שיראה בעיני אדם שעסק, כשיראה יסורין באים עליו באין עון, ידע כי כמו שראוי לו לעשות לא עשה, ועל זה ענשוהו:

(יט) ואומרו וענשו אותו מאה כסף רמז למאה ברכות שחייב לברך בכל יום כמו שדרשו (תנחומא קרח יב) מאומרו (לעיל יב) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל, אל תקרי מה אלא מאה, ופסוק זה בבעל תשובה נאמר כאומרים (בגמרא) (ב"ר כא ו) אין ועתה אלא תשובה דכתיב (לעיל יב) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל וגו' עד כאן, שחייב להשתדל להשלימם:

ואומרו ונתנו לאבי הנערה - שכולן הם ברכות לה' שהוא אבי הנערה, ואומרו כי הוציא שם רע על בתולת ישראל, שהיא השכינה, שהיא כללות ישראל, והיא מדה העשירית שכוללת מאה, והיא נקראת תורה שבעל פה כידוע ליודעי חן:

ואומרו ולו תחיה וגו' פירוש, הגם שאין חיוב בתלמוד תורה אלא קביעות עתים, אדם כזה שהוציא שם רע עליה צריך לשקוד על דלתותיה כל היום וכל הלילה לא יוכל לשלחה כל ימיו וכזה מצינו להם לרבותינו ז"ל (ויק"ר כה א) שאמרו שבעל תשובה אם היה רגיל ללמוד דף אחד ילמוד שנים, וכן על זה הדרך, וזה בעל תשובה משאר העבירות, אבל מוציא שם רע על התורה משפטו כל ימיו עמה ישב תורתו אומנתו.

אור החיים על דברים פרק כב פסוק יג

בפרשה זו נרמז השפעות הפרנסה

ברש"י ז"ל, 'לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע'. פירוש, כי בלא יצר הרע אי אפשר להיות חדותא דשמעתא ופלפולא דאורייתא. וזה לא דברה תורה, שאין יכולים לומר תורה, אלא כנגד יצר הרע, בלתי אם היצר הרע עומד כנגדו, ואז יש לו חדותא דשמעתא.

גם לא דברה תורה אלא כנגד 'יצר הרע', אותיות שכנגד יצר הרע, היינו, הא"ת ב"ש שלו, מספר 'קמח', כי אם אין קמח אין תורה [אבות ג, יז]. וזהו 'לא דברה תורה', שלא נוכל לדבר וללמוד תורה, רק 'כנגד היצר הרע', אם נשפע 'קמח'. ובפרשה זו נרמז השפעות הפרנסה כמ"ש במקום אחר.

¹⁰ עטרת ישועה, דזיקוב, אות יא'

¹⁰ וראה עוד עטרת ישועה, דזיקוב, אות ג': "כי תצא למלחמה על איביך, ונתנו ד' אלקיך בידך, ושבית שביו". אמרו חז"ל 'שופר מאריך' [ר"ה כו:], כי ע"י השופר נמשך אריכות ימים. גם תקיעת שופר חכמה כו' [שבת קיז:], וכתוב "החכמה תחיה בעליה" [קהלת ז יב]...

להצילך ולתת אויבך לפניך

*****

נקבע לדורות לכבוש מהם חלקים
להשיבם לגבול הקודש

"כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך, להצילך ולתת איבך לפניך, והיה מחנך קדוש" נראה לי הקטן ידוע אשר החדש אלול נפל בחלקינו עפ"י מלחמה, כי בתחלה היה בכח עשיו, ויעקב אבינו במלחמה הגדולה נלחם עם עשו, ולקח מאתו החדש אלול, שיהא הכנה על החדש תשרי בתשובה שלימה, ונקבע לדורות על התשובה, כשעושה תשובה מאהבה זדונות נעשים כזכיות, להביא כל הנצוצות הקדושים בגבול הקודש, לאור להם בתשובה ובסיגופים בימי אלול, וזה לפענ"ד כי ה' אלקיך, הוי' בניקוד אלקי"ם, מורה על התשובה מאהבה, להוציא בלעם מפייהם לבא בקדושה. להצילך ולתת איבך לפניך ר"ת אלול, אשר בחדש הזה ע"י התשובה, אני מצילך מהם, וגם "לתת איבך לפניך" היינו האויבים והסט"א וגונדא דיליה, תביא בקדושה, השי"ת יעזרנו על דבר כבוד שמו ברחמים.

יודעי בינה, מהרה"ק רבי אלעזר מלאנצוט, תצא

"כי תצא מחנה על אויבך"
רמז על ימי אלול ור"ה,

"כי תצא מחנה על אויבך, וגו' כי ה' אלוך מתהלך בקרב מחנך וגו' להצילך מכל אויבך" וגו', אאז"ל אמר שזה רמז על ימי אלול קודם ר"ה, שעיקר המלחמה היא בר"ה, ולכן יש בו תרועת מלחמה, כדכתיב "וכי תבואו מלחמה בארצכם, על הצר הצורר אתכם, והרעותם בחצוצרות" ולכן "כי תצא מחנה" היינו בר"ה, ולפני ר"ה בימים אלו, הוא הזמן להיות נשמר, לזכות לפיוע משמים, וזהו "ונשמרתם מכל דבר רע, וגו' כי ה' אלוך מתהלך בקרב מחנך, וגו' להצילך ולתת אויבך לפניך", איתא 'בא ליטהר מסייעים אותו', מסייעים לאדם בכל מיני סיועים,

"להצילך ולתת אויבך לפניך", ימים אלו הם ימי הכנה לתקן ולטהר עצמו, שלא תהיה שום תערובת טוב ורע, להצילך היינו להבדל ולהפרש, שלא יהיה שום פסולת... איתא בשפ"א "להצילך ולתת אויבך לפניך" ר"ת אלול, ימי אלול הם כנגד מ' יום האחרונים שהיה משה רבנו בהר, איתא שעל המ' יום אחרונים נאמר, "עלית למרום שבית שבי", ואיתא 'לא הניח משה זוית ברקיע, שלא נתחבט בה', אלו הם אופני מלחמה, וזהו להצילך וגו',

וזה "כי תצא" ותרגום אונקלוס 'ארי תפוק', רומז על תקיעת שופר העולה 'תפוק' שהוא 'חכמה' 'כח-מה' הממשיך חיים... כי שם מ"ה מבטל מותנא וכו"ל בשם התיקוני זוהר (תיקון כב'). והנה ע"י השופר נמשך גם מזונו כמ"ש "תקעו בחדש שופר" [תהלים פא ד] אשר 'תקעו' עולה 'עושר', וזה נרמז בתיבת 'מלחמה', אתוון 'מה' עם 'לחם', רומז על חיים ופרנסה. אולם עיקר לקשר ימי ר"ה עם חג הסוכות זמן שמחה, וזהו "ונתנו ד' אלקיך בידך", כי 'ידך' הוא כ' פעמים יד... [שהוא] ב' פעמים 'דופן' שיעור הסוכה, ועם 'הוי' אלקיך' בגימטריא 'שבע', כנודע לכוון בליל א' דסוכות שם 'שבע' להמשיך שבע ומזון.. לאשר אנו מקשרין תיכף את ר"ה עם חג הסוכות זמן שובע.

איתא במגלה עמוקות, שהג' פעמים מ' יום שהיה משה ברקיע, הם כנגד הג' אבות, מ' יום הראשונים והאמצעים היו כנגד אברהם ויצחק, והיה עדיין מעורב טוב ברע, כדאיתא שבאברהם אבינו היתה עדיין פסולת וכן ביצחק, ומ' יום האחרונים שהם ימי אלול הם כנגד יעקב, שהיה בלי פסולת,

ימי אלול הם כולם רצון, כנגד יעקב שהוא כולו רצון, והוא כנגד סעודה שלישית של שבת, וזהו דכתיב "והיה מחנך קדוש", ימי אלול הם בלא פסולת, "אני לדודי ודודי לי".

אמרי אמת, תצא תרע"ז

11

"ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחנך", בחודש אלול

בפסוק "כי תצא מחנה, כו' ונשמרת מכל דבר רע, כו' כי ה' אלוקיך מתהלך" כו'. רמז לימים הללו קודם ר"ה, שהוא יום מלחמה כידוע, ולכן יום תרועה כמ"ש במלחמה, "והרעותם בחצוצרות, ונזכרתם" כמ"ש בזהר. לכן יש חודש אלול מקודם, להיות נשמר, לזכות לפיוע משמים, כמ"ש "ה' אלוקיך מתהלך כו' להצילך ולתת אויבך לפניך" ר"ת אלול.

כמ"ש בספרים הרמז "אני לדודי ודודי לי", פירוש שבוודאי בני ישראל צריכין עזר משמים, רק כפי הקרבות אליו ית' כמו כן עוזר לנו השי"ת. וצריכין רק הכנה לקבל השראת שכינתו ית'. וכמו שבני ישראל מכינים עצמם בימים הללו לשוב אליו ית', כן הבורא ית' מגלה הארות הקדושה בלבות בני ישראל בימים הללו.

ז"ש "ואני תפלתי לך ה' עת רצון", כי בני ישראל מכוונים ויודעים להתעורר בתפלה בימים אלו. שגם בשמים מתעורר שערי רחמים, "כי אני ה' הוא שמי, וכבודי לאחר לא אתן". ר"ת אלול. שמסירין בימים אלו הסתרות הקליפות וסט"א, ויש התגלות הקדושה. כנ"ל.

שפת אמת תצא תר"מ

12

ונשמרת מכל דבר רע".

לא לדבר או להביט בעין רעה על חבירו

"כי תצא מחנה על אויבך, ונשמרת מכל דבר רע". הנראה לרמז בזה על יום ראש

¹¹ מענין לענין יש בנותן טעם להביא מה שפירש בפר אמרי נועם אות טז': יש לרמז, כי ידוע אשר מלחמת גוג ומגוג תהיה בזמן סעודה שלישית של שבת. ועל כן כל המקיים שלש סעודות ניצול ממלחמת גוג ומגוג, כמבואר בדברי חז"ל (שבת קיח.). והיא סעודה השייכת ליעקב אבינו. והוא הרמז בתחלת הפרשה, "כי תצא למלחמה וכו' ונתנו ד' אלקיך בידך ושבת שביו", היינו, 'ושבית' רומז על שבת קודש, ו'שביו' עולה שלש פעמים 'קו', רומז על סעודה של יעקב שנשלמו כל השלשה קוין, אז ימסור ד' את אויבך בידך. והוא הרמז בקרא שלפנינו, 'כי תצא מחנה', רומז על צאת שבת מלכתא, שהוא זמן מנחה של שבת, ו'מחנה' אותיות 'מנחה', ועל דרך הכתוב (במדבר א נב) איש על מחנהו.

¹² ועל פי המובא לעיל שהמלחמה מר"ה נגד המקטרגים סיומה בסוכות, יש להסמך לזה מ"ש בשפת אמת סוכות תרמ"ט: מצות סוכה זוכין בני ישראל, אחר ימי הדין ור"ה, שנקרא יום מלחמה. על פי מ"ש "כי תצא מחנה כו' כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך, להצילך". ובמדרש שם תרין אמוראין, חד אמר להגין עליך, להיות צל על ראשך. וחד אמר לרוקן נכסי אומות לך. ושניהם מתקיימים בחג הסוכות. שהשי"ת פורס סוכת שלום עלינו. ומקבלים כל השפע הבאה לעולם, על ידי ע' פרים שמקריבין... והכלל, בשיש מלחמה על איש ישראל הוא לטובתו. כמ"ש אם תקים עלי מלחמה בזאת אני בוטח.

השנה הבעל"ט, אשר מחנות הסטרא אחרא, הם קמים על האדם ביום הדין, כמ"ש (איוב ב, א) "ויבואו בני אלהים להתיצב על ד'". 'מלך וצבור, מלך נכנס תחלה לדין'. רצה לומר: מה שנוגע לכבוד הבורא ברוך הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, הוא הנכנס תחלה לבקש ולהתחנן על דבר זה... ועיקר ההכנה על יום הנורא הזה להיות אחוה וריעות בין בני ישראל, כמ"ש (תהלים צח, ו) "בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ד'" לשון אחוה וריעות. וז"ש (תהלים צו, יב) "אז ירננו כל עצי היער לפני ד', כי בא לשפוט את הארץ"... וזה הרמז בפרשה שהתחלנו "כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע". לבל ידבר ח"ו רע על חבירו, ולא יראה כלל בחסרוננו, רק במעלות חבירו, וז"ש (תהלים לד, יג) "מי האיש החפץ חיים" לבקש בראש השנה 'כתבנו בספר החיים'. "נצור לשונך מרע" לבל ידבר על חבירו, סור מרע ועשה טוב. וזהו הכנה ליום הדין להוציא משפטינו לאורה. כי אם האדם מחזיק את חבירו בחזקת צדיק, אזי גם אותו יכתוב בספרי הצדיקים.

תפארת שלמה, ראדמסק, כי תצא

באלול יש סיוע והצלה לאדם

אך גם נצרך שמירה יותר

בפסוק "כי תצא מחנה כו' ונשמרת כו' פירוש: כשנכנסין למלחמה עם היצר הרע צריכין שמירה ביותר, וכמו כן מכינים אז בשמים סיועות והצלות אל האדם. ובעבור זה עצמו, מתחזק אז גם היצר הרע כדרך המלחמה. וכן בכלל באלה הימים ימי אלול שהם ימי תשובה ומלחמה, שעל זה רומז השופר. ונפתחין שערי רחמים בשמים בימים אלו, שידו פשוטה לקבל שבים. ולכן צריך כל אדם להתעורר בתשובה, וכמו שדרשו חז"ל בתפלה על פסוק "מדוע באתי ואין איש". כמו כן בימים אלו שהקב"ה פותח יד לדופקי בתשובה, צריך כל אחד לדפוק עתה על דלתות התשובה.

וז"ש "כי ה' אלוקיך מתהלך" שידע האדם כי השי"ת כביכול מקדים, ומוכן לעזור להבאים לטהר, וכמ"ש במקום אחר כי ר"ת להצילך ולתת אויבך לפניך כו' הוא אלול.

שפת אמת תצא תרמ"א

13

¹³ וראה בספר ערבי נחל לר"ה: הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו נתן לנו חודש אלול, שהוא זמן בית דין כמ"ש ספרי מוסר, ומעכב הקב"ה כל החודש כדי שבתוך כך נפייס להאם הקדושה, וניתי לגבה בעובדין טבין, להמשיך אלינו השראת שכינה כבראשונה בתורה ומעשים טובים... לכן "וחשקת בה ולקחת כו' והבאתה אל תוך ביתך" שתמשיך השראת השכינה אצלך, ועל ידי מה, "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים", היינו חודש אלול שניתן להרבות בו בכיה על עונות.

אכן השטן שיודע מזה, מתחכם והולך בחודש אלול, לפתות לבות בני אדם בחודש אלול יותר מכל השנה, כי כל מה שהאדם מכין יותר את לבבו מתחזק יצרו יותר, וכמאמר רז"ל (סוכה נ"ב). כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, ונדמה לאוהב להם... ותאוותם יביא להם, ואיזה ריוח במשא ומתן בכל חודש אלול, והוא עת האסיף זבת חלב ודבש, ועת מסחר הרוכלים, בכדי שלא יעשו כלום בכל חודש אלול, וזה רעה חולה ח"ו וגורם קצף גדול מאת השי"ת בבוא יום הדין, והשטן מבקש משפט, והשכינה לא נתקנה עדיין על ידי מעשינו, ולא הקדמנו צרי התשובה למכתנו ח"ו, וכראות השי"ת שאם יוגמר הדין אז לא טוב יהיה חס ושלוש, הנה ימשיך להיות עוד גמר הדין תלוי ועומד עד יום הכיפורים הוא יום הרחמים

ויהפוך לך את הקללה לברכה

*****

בהתעוררות למטה הצדיקים מעוררים לעילא שלא ישמע כלל למקטרג ובעלי תשובה מעוררים שזדונות יעשו זכויות

ולא אבה הוי' אלהיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כו'. להבין מהו הפלא הגדול ועצום, מה שלא אבה ה' לשמוע בקול איש בליעל כבלעם הרשע, וגם מהו "ויהפוך ה' את הקללה לברכה" מאחר שלא שמע אל בלעם כלל. הענין הוא שיש מקטרגים שמקטרגים על ישראל, שלכך נוטלין שופר בראש השנה לערבב הקטגור, והוא שמחפש אחר עוונות בני ישראל, ומדקדק אחריהם ללמד עליהם חובה, וזהו נקרא בחי' בלעם, שכך היה דרכו של בלעם ג"כ, שהיה מחפש ג"כ למצוא מקום עון לישראל, ראש הפעור הנשקפה ע"פ הישימון, וישת אל המדבר פניו, מקומות שהיו עתידים שם ישראל לחטוא כו'. וזהו השבח ששיבח הכתוב, כי אע"פ שבא בטענה, אעפ"כ ולא אבה הוי' אלהיך לשמוע, ופירש שלא אבה לשמוע אל דבריו כלל, ולא שיש להשיב על דבריו, תשובה נוצחת מטעם ודעת המושג ומובן, רק שאין מקבלין ושומעין את דבריו כלל בלי טעם ודעת. וכל כך למה, ביאר הכתוב "ולא אבה הוי' אלהיך" כי הוי' הוא אלהיך ממש, שבכל נפש מישראל יש בחי' והארה משם הוי' ממש, וכמ"ש "כי חלק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו" שהם חלק והארה משם הוי' ממש.

וביאור ענין זה הוא, כי הנה בכל נפש מישראל יש בחי' אהבה הטבעית המיוסדת ומוטבעת בטבע נפשו האלהית, שלא להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית', ואין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, המטעה אותו לומר שאף על פי כן עודנו ביהדותו כו', אבל ליפרד מיחודו ית' הרי אפי' קל שבקלים מוסר נפשו על קידוש ה' כו', מחמת טבע נפשו נר ה' נשמת אדם, כנר הדולק שהשלהבת עולה מאליה כו' בלי טעם ודעת, אלא שהיא מסותרת ומכוסה בלבוש שק הוא הגוף הגשמי וממנו בא הרוח שטות כו' אבל כשמעורר את האהבה עד שתחפץ לצאת מלבושיה, הרי הוא בא לידי יראת חטא שלא לעבור אפי' על דבר קל של דברי סופרים... ובחי' אהבה זו הוא בחי' קוצו של יו"ד של שם הוי'... למעלה מגדר ההשגה ולית מחשבה תפיסא ביה... רק לפי שהיא מסותרת צריך האדם לעוררה, ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, להיות ג"כ ולא אבה לשמוע, מבחי' שהיא למעלה מן הטעם והדעת.

14 ליקוטי תורה להרב בעל התניא תצא

והסליחות לשבים, ויום דין גמור לשאינם שבים, ועלינו מוטל לשוב בכל הזמנים הללו, וכל הזריז להקדים, זוכה ומזכה כל העולם עמו, זכות הרבים תלוי בו, צדקת ה' עשה והקרן קיימת לו לעולם הבא.

14 עי"ש שמאריך בביאור הענין, וכן מביא לאחריו עוד מאמר שלם שהוא ביאור על מאמר זה, ונביא אך מעט מסיום הביאור שם באות ד': אך הנה כל זה הוא ענין בחי' הוי"ה שבנפש האלקית, שיש לה בחי' התלבשות בגוף ונפש הבהמית, אבל יש בחי' הוי' הנמשך מלמעלה וזהו "כי אהבך ה' אלקיך". פי' אהבך לשון פועל יוצא, שהוא הממשיך בך מדת האהבה הבאה מלמעלה, שהיא אתערותא דלעילא שלפני אתערותא דלתתא ומשם "ויהפוך ה' לך את הקללה לברכה" שזדונות נעשו בזכויות ממש.

ויהפוך לך שע"י אלול תשרי מתקנים את אב תמוז

איתא בזוהר (ח"ב עח:): עשו ויעקב חלקו הקדשים ביחד על פי הדין, מאחר שלקח אברהם חודש ניסן, יצחק אייר, יעקב סיון שהוא מזל תאומים, היה ראוי עשו גם כן ליקח שלשה ירחים, תמוז אב אלול, וסימן "זרח משעיר למו 'אתא' מרבבות קודש" (דברים לג ב), רצה לומר ג' חדשים אלו שנרמזין במלת 'אתא', אב תמוז אלול, ונלקח מעשו הרשע חודש אלול לגמרי,

וזה היה הענין, בלק ובלעם רצה ליקח מישראל חודש אלול שהוא היה שלו, שכן מלחמות סיחון ועוג היתה בסוף אלול (עיין במ"ר יט לב), ושמע המושלים ברקיע שאמרו באו חשבון... ולכן אמר לשון 'ארה', שהיה מתירא אלול, ראש מנוטריקון של 'ארה', שהוא מיד אחר אלול הוא ראש השנה, יומא דתשובה... ואמר 'נכה' בלשון רבים בנ', על נ' יום של תשובה, שיש בהם אלף רי"ש שעות... לכן אמר 'ארה' לי, שרמז על ה' של תשובה, שהיא אלף ר' שעות בנ' יום, זה נרמז במלת 'ארה'.

ואמר מילת אבה, ולא אמר רצה, או מאן ה'. לרמז שלא די שלקח הקב"ה מרבבות קודש, שהם שרי האומות א' של 'אתא' שהוא אלול, ונתן לנו בהם ימי תשובה שנרמזו בה, אלא אפילו חודש אב לא נתן לו לגמרי, שהוא חודש אריה בקליפה, לקח גם כן ממנו ולא נתן לו רק י' ימים, כדאמר רבי יוחנן (בתענית דף כט.) אלו הוינא התם הוי עבידנא תענית, ולקביל זה נתן לנו י' ימי תשובה.

ז"ש "ויהפוך ה' אלהיך לך" (דברים כג), רמז במלת 'לך' על אותן נ' ימים, ל' יום של אלול, וך' ימים של תשרי עד גמר החתימה, 'את' הקללה לברכה, 'את' דייקא, "גם 'את' זה לעומת זה עשה אלהים" (קהלת ז יד), רצה לומר: כמו שנתן הקב"ה אב תמוז לעשו, נתן לנו הקב"ה כנגדן 'אלול' תשרי. ובלק שאמר "ארה לי את העם הזה", 'את' דייקא, שהוא 'אלול' תשרי, אולי אוכל נכה בנ', על נ' ימים אלו. אבל הקב"ה היפך לך, 'לך' דייקא, שהיפך אותן נ' יום מקללה לברכה...

מגלה עמוקות ואתחנן אופן קז

וביאור ענין זה הוא כי הנה גדול כח בעלי תשובה דמשכין ליה בחילא יתיר כו', והיינו ע"י בחי' ובכל מאדך למעלה מכדי שתוכל שאת, הן במס"נ בפועל ממש, כמעשה דר' אלעזר בן דורדיא כו', והן בבחי' ביטול אליו ית'... שהלא תעשה הן בשם י"ה, למעלה מבחי' עשה שהן בשם ו"ה... כי לפי ששם י"ה הוא למעלה משם ו"ה, אי אפשר בכח הנפש להמשיך משם הוי"ה בבחי' המשכה, שהוא בקיום מצות עשה, רק בשמירת הלא תעשה שהוא ענין עקירת הרצון מן ההיפך, ועקירה זו שמן ההיפוך תגדל מאד, עד שיבא ויגיע לבחי' ובכל מאדך, למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת.

והנה על זה נאמר ממעמקים קראתיך הוי"ה, כי יש יו"ד עמקים שהם כנגד עשר בחינות הנפש, ז' מדות וג' שכליים, והעומק שלהן הוא השרש שבכל בחינה... והוא מהמדות עליונות הבאות מלמעלה, שהן למעלה מכוחות המתגלות בנפש, רק ע"י בחי' "ובכל מאדך" מתגלה בחי' ממעמקים, ומשם קראתיך הוי", להיות התחדשות בחי' הוי' בנפש, ולהיות בנפש הוי"ה זו של בחי' ממעמקים, שעדיין לא היתה בגילוי הנפש, ועי"ז "ויהפוך ה' את הקללה לברכה" שמשם נמשך מחילת וסליחת העוונות, וזרקתי עליכם מים טהורים כו' מחיתי כעב פשעיך כו', ולכן אומרים בעשיית מזמור זה "ממעמקים", שבכל יום ממשך עומק אחד, עד שביזהב"פ לפני הוי' תטהרו, לפני הוי' המתגלה בנפש, שמשם נמשך להיות תטהרו.

אותם ימים נהפכו לימי רצון לדורות

והנה כך היא המדה כשישראל זוכין, נוטלין את כח אומות העולם שחשבו לעמוד בו נגדם, והנה איתא ביערות דבש שאז היו עשרת ימי תשובה וזהו שלא כעס באותן הימים שהם ימי רצון לדורות. ועל כן כשנטלו ישראל מהם את כח האחדות באו ליוה"כ, שאז מתאחדים ישראל עד שגם ס"ם מעיד שישראל הם גוי אחד בארץ כמו מלאכי השרת ושהשלום מתווך ביניהם.

שם משמאל בלק תרע"ה

15

ארבעים יכנו

*****

"ארבעים יכנו" היינו בימים אלו ע"י

התעוררות מרדות בלבנו

"כי יהיה ריב בין אנשים ונגשו וגו' כדי רשעתו" [כה, א-ג]... יש לפרש על דרך המוסר, כי ירמוז למאמר (ם) חז"ל פרק חלק (סנהדרין צא.) 'גוף אומר נשמה חטאה וכו', ונשמה אומרת גוף חטא, שמיום שאני פירשתי ממנו, הריני פורחת כצפור כו', משל למלך כו' הרכיב חיגר על גבי הסומא, וכו', אף הקב"ה זורק הנשמה תוך הגוף, ודן שניהם כאחד... וזהו שנאמר במקראי קודש שלפנינו, "כי יהיה ריב בין אנשים" גוף ונשמה כאמור, "ונגשו אל המשפט ושפטום", "והצדיקו את הצדיק" לתת לו שכר, "והרשיעו" וגו' לענשו.

"והיה" לשון שמחה, "אם בן" יבין, "הכות הרשע" וגו', ר"ל אם בין יבין, ענין עונש של הרשע לפניו קודם לכן... "ארבעים", רומז לארבעים יום שמראש חדש אלול עד יום הכיפורים, "יכנו", על דרך שאמרו (ברכות ז.) טובה מרדיות אחת בלבנו של אדם ממאה מלקיות. "לא יוסיף וגו' ונקלה אחיך לעיניך", כיון שנתבייש (בלבו) הרי הוא אחיך (מכות כג.), כמו שאמרו (ברכות יב:) 'כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו, מוחלין לו מיד', והבן. ¹⁶

ייטב לב, סיגעט, תצא יומא דהלולא ו' אלול

לט' מלקות משתלשלות

נגד ימים אלו שתחלקים לג' שלישים

"ארבעים יכנו לא יוסיף, וגו' ונקלה אחיך לעיניך", זו היא התכלית של ההכאה, כשהוא מתבייש, "ונקלה אחיך לעיניך", הוא מעורר מדת הרחמים, 'אזיל סומקא ואתי חוורא', "לא יוסיף וגו' ונקלה" היינו כדכתיב "תחת גערה במבין, מהכות כסיל מאה"... ואיתא 'הגדול שבדינין קורא', כתיב "ולשון חכמים מרפא" וזהו

¹⁵ ראה יערות דבש חלק ראשון דרוש ו, זל"ק: ידוע במדרש (ילק"ש ח"א תשס"ה) כי מלחמות סיחון ועוג היו בימי אלול, ואחר כך היה מעשה בלעם ובלק, והיה מחכמת ה' וחסדו, שהזדמן לבלעם שבא לקלל בימים אלו בין כסא לעשור, והוא חשב כי ימים אלו עלולים לעורר דין, היותם ימי דין, ונכזבה תוחלתו, שבימים אלו לא זעם ה' ולריק יגע, והיה סופו שדיבר טוב על ישראל, כמו שטן ביום הכפור אשר תהלות ישראל יספר. עכל"ק.

ובספרו אהבת יהונתן (להגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ) הפטרת פנחס: והענין הוא דאמרינן מה אזעום לא זעם ה', שלא כעס הקב"ה באותן הימים, דידוע דמלחמת סיחון ועוג היה בימי אלול, ובר"ה שלאחריו בא בלעם לקלל, וזהו ותרועת מלך בו, ואז היו ימי תשובה ימי רחמים אפי' ליחיד, ולכך לא כעס המקום באותן הימים, דמסוגלים לרחמים.

דאיתא 'ואתו רבנן בצרו חדא', איתא שהיו קורין עליו הפסוק "והוא רחום יכפר עון",

ואיתא בספרים שהמ' יום מאלול ואילך הם ימי רחמים. המלקות היו משתלשות, וכן כאן איתא בטור, שימים אלו מתחלקים לג' שלישים, איתא בספרים שמ' יום אלו הם כנגד 'ארבעים יכנו', 'אתו רבנן בצרו חדא' היינו מה שהחכמים תקנו ועשו מב' ימי ר"ה יומא אריכתא, מתערב דינא רפיא ודינא קשיא, וזהו "לשון חכמים מרפא"

17

אמרי אמת, גור תצא

אתו רבנן ובצרו חדא משום צד זכות

ארבעים יכנו ואתו רבנן בצרו חדא (מכות כב:). הרמז בזה, שאיש הישראלי אינו חוטא חטא שלם שיהיה כולו רע, על כן אף דמעיקר הדין חייב ארבעים מלקות, אך כל זה כשהחטא הוא בשלימות, מברית מן הקצה אל הקצה, בלי צד לימוד זכות. ואתו רבנן ועיינו בכל נפשות ישראל, שאפילו הגרוע שבהם אינו חוטא חטא שלם, שיהיה כל המעשה רע בלי צד טוב, על כן בצרו חדא.

והנה הרמב"ם הקשה (בשמונה פרקים, פ"ח) למה נענשו המצרים, הלא נגזר ועבדום וענו אותם ד' מאות שנה, ותירצו המפרשים, שהוסיפו לענותם יותר על הנגזר. וככה י"ל דהיצה"ר, הוא שרו של עשו ג"כ, אף שניתן לו רשות לפרוש רשת ליד רגלי בני אדם, ולהסיתם לחטוא, מ"מ יש לו מידה קצובה, והוא מוסיף בהסתה יותר על הרשיון שניתן לו,

וזה צד הלימוד זכות שיש בכל חטא, כי מעורב בו חלק אונס ג"כ, כי מה שמוסיף להסית יתר על המידה הוא כמעט כאונס. אך יש בו בחטא חלקי רצון ג"כ, ואם לא כן לא היה ליצר הרע שליטה, וסוף סוף יש בו ג"כ צד זכות, ועל כן אתו רבנן ובצרו חדא. (תרפ"ג)

18

ארץ צבי קאזיגלאב, תצא

¹⁷ וראה עוד אמרי אמת תרפ"ח: המלקות נחלקו לג' חלקים, כל חלק הוא י"ג מלקות, כנגד יג' מדות הרחמים, ויש ג' מקורות רחמים, ועל זה נאמר "שראשי נמלא טל", כתיב "ונקלה אחיך לעיניך" ואיתא כיון שלקה הרי הוא כאחיך, היינו שהוא מבוייש בעיני עצמו. ע"כ. והענין שהורידו חכמים מכה אחת, אפשר אולי לפרש באופן אחר, דמימי עזרא לא מצינו אלול מעובר, היינו שלעולם יש באלול כמ' יום, ועם עשי"ת הוי לט' יום.

וזה לשון הטור אורח חיים סימן תקפא', שהובא לעיל: וסמוך לזה, ממדרש ר' תנחומא, "ולקחתם לכם ביום הראשון" וכי ראשון הוא? והלא ט"ו הוא, אלא ראשון לחשבון עונות, משל למדינה שחייבת מס למלך, ולא נתנו לו, בא אליה בחיל לגבותו, כשנתקרב אליה בעשרה פרסאות, יצאו גדולי המדינה לקראתו, ואמרו לו אין לנו מה ליתן לך, הניח להם שלישי, כיון שנתקרב יותר, יצאו בינוני העיר לקראתו, הניח להם שלישי השני, כשנתקרב יותר יצאו כל בני העיר לקראתו, והניח להם הכל, כך המלך זה הקב"ה, בני המדינה אלו ישראל, שמסגלים עונות כל השנה, ער"ה הגדולים מתענין, ומוותר להם שלישי עונותיהם, בי' ימים, בינונים מתענין, ומוותר להם ב' שלישים, ביום הכפורים הכל מתענין, ומוותר להם הכל, במוצאי יום הכפורים עוסקים במצות סוכה ולולב, ואין עושין עונות, לכך קורא י"ט ראשון, "ראשון לחשבון עונות".

¹⁸ וראה שם ארץ צבי תרפ"ד: דהנה בקרא כתיב: ארבעים יכנו, ואתו רבנו ובצרו חדא, וכתב המהר"ל ז"ל (באר הגולה, באר א') דמספר מלקות ארבעים הם כנגד ארבעים יום של יצירת הולד, ויצירת החומר בל"ט יום, ויום מ' הוא לצורה, והצורה בעצמותה אינה מקבלת קלקול,

ארבעים מלקות שע"י שנלקה הגוף נטהרת הנשמה
אך בשבת נשמה יתירה מעל שעבוד הגוף

הנה שבת היא אהבה ורצון, מתנה מן השמים אפי' לבלתי ראויים ומתוקנים לו, וע"כ אפי' ע"ה אימת שבת עליו. ובזה יש לפרש מושבות דכתב רחמנא בשבת, שבת היא לכם בכל מושבותיכם, היינו בכל ענין שיהי' מושב ישראל אפי' ח"ו במצב מוזר מאד, מ"מ מאירה מדת שבת לישראל בצד מה עכ"פ, וכמים פנים אל פנים אי אפשר שלא יהי' קול דודי דופק על מיתרי לב ישראל באהבה. וא"כ התשובה שבשבת זו בהכרח שהיא תשובה שלימה מאהבה...

ויש לומר עוד עפ"י דברי גור ארי' (פרשת תצא) בטעם מלקות דכתיב ארבעים יבנו ואין מלקין אלא ל"ט, כי ארבעים הם כנגד ארבעים יום של יצירת הולד, והיצירה ביום הארבעים שמקבל הולד כח הנשמה, ואף שהנשמה אינה חוטאת, מ"מ בעודה מחוברת לגוף שנעשה טמא הרי היא כמוהו, א"כ הרי הוא מחויב ארבעים מלקות, אבל כשנלקה ל"ט מלקיות ושבה יצירת הגוף נקי, נמצא ממילא הנשמה שבה להיות טהורה, עכ"ד.

ולפי האמור י"ל דאף שהנשמה בטבעה, היתה צריכה להיות תמיד בתשובה מאהבה, כי אהבה שכיחה בדומים זה לזה, והנשמה שהיא מהעליונים מטבעה להשתוקק באהבה, מ"מ מחמת שהיא מחוברת לגוף, כל המחובר לו הרי היא כמוהו. אך בשבת שכל ישראל זוכין לנשמה יתירה, שהיא אינה מחוברת להגוף,

רק מחמת היותה מצורפת אל החומר, מקבלת גם כן פגם וקלקול, ע"כ בתחילה הדין ארבעים יבנו, אך אחר שלקה לט' כנגד החומר... בהתבטל הסיבה דהיינו פגם החומר, בטל המסובב שהוא פגם הצורה, ע"כ אתו רבנו ובצרו חזא, עכדפח"ח ושפתים ישק.

והנה לט' יום של יצירת הולד הם לט' כוחות הנפש, כי מסתמא נוצר בכל יום ויום כוח חדש, דאל"כ לא היה צריך לט' מלקות, אם היו כל הלט' יום אך יצירה אחת, ועל כן בכל יום יש בולד יצירה בדבר חדש, וביום הארבעים בא צלם האלקים הוא הצורה, והוא המחבר כל הלט' כוחות יחד... אך כיון שהנשמה עצמה אין לה חלק בחטא, ואם ילקה הגוף יהיה בזיון לנשמה, ע"כ אין מלקין אותו הכאה זו האחרונה. ומה שלוקה לט' הוא משום דאיתא בספרים שע"י החטא, הנשמה הקדושה פורשת מן האדם ונפרדת ממנו, על כן בעת היות הנשמה נפרדת ממנו לוקה לט', ואח"כ הנשמה חוזרת אליו אחר שנתנקו כל חלקי החומר.

והנה בסליחות לערב ר"ה אומרים הפסוק (וירא יח, כה): חלילה לך וגו' להמית צדיק עם רשע וגו', ולכאורה תמוה, וכי אנו חשובים בעינינו לצדיקים, ואין אנו יראים רק פן יהיה הדין להמית צדיק עם רשע, בתמיה. ותירצתי במה שכתוב בס' שערי אורה (שער ר, דף עא:), דמידת החסד מלמדת זכות: אם ידו חטאה, עינו צדקת, ואם תלקה ידו גם עינו הצדקת תרגיש הצער וכו', עי"ש, וזו כוונת התפילה, שלא להמית חלק הצדיק שבאדם עם חלק הרשע שבו, כיון שבכל אדם, אף החוטא, יש בו הרבה נקודות טובות וחלקים טובים, וכשיענש גם חלקי הטוב ירגישו הצער, וזה 'חלילה לך וגו' להמית צדיק עם רשע.

וככה הוא במכה את חבירו. לכאורה קשה למה יהיה איסור, הלא אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ גוזרין עליו מלמעלה (ע' חולין ז:), כמוש"כ: ה' אמר לו קלל (שמואל"ב ט, י), וא"כ לא חטא מאומה ולמה ילקה? והתירוץ כנ"ל, שאף שנגזר עליו כי יתייסר בהכאה זו מחמת איזה חטא, מ"מ יש בו חלק טוב שאין צריך ייסור זה כלל, וכיון שאין בכוונת המכה לעשות רצון קונו לא ניתן לדחות, וחוטא מחמת שמכה גם חלק הטוב שזו אינה מצוה כלל. ולפי"ז מדוקדק מאד מה דכל מכה חבירו נרמז בלשון: פן יוסיף להכותו, דעיקר האיסור הוא מצד ההוספה וריבוי שיעור ההכאה, דהיינו מחמת שגם חלק הטוב נלקה, ולולא זה לא היה איסור כלל. ונכון בס"ד.

שהרי באה ומסתלקת מעצמה בלי הרגש הגוף, א"כ היא עומדת בטבעה להיות קשורה באהבה, ובאשר הגוף אז עוסק בתשובה, גורמת לגוף תשובה מאהבה, שם משמואל שבת תשובה שנת תרפ"א

ענינים שונים

*****

עשרה פעמים נזכר הלשון "ובערת הרע מקרבך"
בפרשת שופטים ובפרשת כי תצא

נזכר במשנה תורה יא' פעמים, לשון "ובערת הרע" או תבער הרע. פעם הראשון בפרשת ראה בפרשת נביא שקר, ואחר כך ה' פעמים בפרשת שופטים, וה' פעמים בפרשה זו [כי תצא]. והם עשר כנגד בחינת כנסת ישראל שהוא עשר, שכן מורה כל מספר עשר על עשר דבריא, שהם עשר מאמרות למתן תורה, עשר מאמרות למעשה בראשית, (זוהר ח"ג יא:) ופעם הי"א כנגד שבט יהודה ומשיח בן דוד שיהיה מזרעו, שאז יבוער הרע מכל וכל עד עולם... לעתיד בימות המשיח, אז יתבטל היצר הרע לגמרי, שישחוט הקדוש ברוך הוא ליצר הרע.
פרי צדיק יומא דהלולא ט' אלול תצא אות ד

כשמבער הרע בקרבו נמשך יראה לכלל

שמעתי ממרן הרמ"ח [מסלאנים זי"ע] שאמר בשם הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע שפירש את הכתוב כך, ובערת הרע מקרבך, היינו בשיחודי מבער את הרע מקרבנו, על ידי זה גורם שכל ישראל ישמעו וייראו, היינו שיורד רוח טהרה בעולם וכל ישראל יראים מהשי"ת.

מזקנים אתבונן ח"א דף קמ"ד

עוד בענין זה

אמר [הרה"ק מהרא"ש מסטראפקוב זי"ע] הפירוש בשם אחד מתלמידי הבעש"ט זצלה"ה זי"ע דהוה עובדא שהי' מקום אחד שהי' שם הרבה מאחב"י שלא היו מתנהגים כשורה, ובאו איזה אנשים משם להבעש"ט זי"ע שיבוא לעירם להחזיר את אנשי עירם בתשובה, ולעוררם שילכו בדרכי תוה"ק, והשיב להם הבעש"ט זצלה"ה, אני לא אסע, אבל אשלח אליכם אחד מתלמידי, וכן הוה ששלח אליהם אחד מתלמידיו הק', והי' אצלם איזה זמן, וכשבא חזרה לפני הבעש"ט זי"ע שאל אותו, מה עשית שם, ובאיזה אופן תקנת אותם, השיב לו אני עשיתי את שלי, ישבתי בחדרי, ולמדתי תורה, והרהרתי בתשובה, ועי"ז נכנס הרהור תשובה גם בלב אחב"י דשם. וזה כוונת הכתוב הנ"ל ובערת הרע מקרבך, היינו שתהרהר בקרב לבך לעשות תשובה ולתקן חטאתיך, ועי"ז גם וכל העם ישמעו וייראו, שכל העם ירגישו בלבם תוספות קדושה והתקרבות להשי"ת, ויתלהבו בתשובה שלימה.

דברי שלום סטראפקוב תצא ¹⁹

¹⁹ על דרך זה מובא בספר בית ישראל רוזין (דף 156): הרה"ק ר' מנחם נחום משטעפינעשט זי"ען בהיותו בעיר יאס ונאספו אליו אנשים חסידים, וספרו כי אביו מרן הה"צ הק' מרוזין זי"ע הי' פעם אחת ביאס ורעשה הארץ, ותהום כל העיר וכבוד גדול עשו לו, ושאלו אותו מדוע כמה גדולי ישראל ואדירי התורה שבאו לכאן, ואין קול ורעש כל כך כמו שהי' אצל אביכם, וכן אתם אדמו"ר, בכואכם הנה, יחלקו לכם כבוד גדול יותר מרבנים

לא יהי' לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה וכו' אבן שלמה וצדק יהי' לך וכו' (דברים כה יד- יז). יש לרמז גם כאן הענין של חודש אלול, שבו אנו קורין תמיד הפרשה הלזו, יען שהוא החודש המוכן לתשובה לפני בא החודש תשרי מזל מאזנים, ששוקלין אז הזכיות והעונות של כל אחד ואחד, על בן קורין דייקא פרשה זו של מאזני צדק בחודש אלול, ומדה כנגד מדה יען שאתם תקיימו המאזני צדק, עי"ז יכריעו זכויותיכם ג"כ, ותזכו בדין ביום המשפט הבעל"ט, וזה למען יאריכו ימיהם והבן.

קרי' ישועה אלול מאמר א' אות ח'

העולם מתקיים בזכות ישראל והצדיקים וע"י הרצון להתדבק בהם יוציא משפטינו לאורה

או יאמר כי תבא בכרם רעך וגו', דקאי על ימים הקדושים הבאים עלינו לטובה. דהיינו בראש השנה הבא עלינו לטובה, שהוא יום המשפט הקדוש, שאז המלך רם ונשא מלך מלכי המלכים הקב"ה יושב על כסא המשפט לשפוט לכל באי עולם. כמו שיסד הפייטן (פיוט ונתנה מוקף) וכל באי עולם יעברון לפניך כבני מרון, ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון. שכל העולמות תלויין על חוט השערה, ואינם בטוחים אם יזכו בדין, שיתקיים העולם בקיומו לפי ערך מעשיהם. אך השי"ת ב"ה אב הרחמן, ועיקר השגחתו הוא על ישראל, דהיינו על הצדיקים שנמצאים בישראל, ואינו משגיח על הרעים, כי אם על הטובים והצדיקים שבין ישראל. והם בזכותם מגינים על כללות ישראל, שיוציא משפטם לאורה, ויזכרם בדין ביום המשפט הקדוש.

וזהו מאמר הכתוב. כי תבוא, כלומר כשתבוא במשפט לפני מלך המשפט ביום ראש השנה הבא עלינו לטובה, יום המשפט הקדוש. אבשרך, שתבוא בכרם ריעך, דהיינו עם התענוג מ"רעך", הם הצדיקים שבדור, שנקראים אחים ורעים, ובכל לשון של חיבה, כמו שכתוב (תהלים קכ, ח) למען אחי ורעי אדברה נא וגו'. ובזכותם יגן עליך, שיוציא משפטיך לאורה, ולזכות אותך במשפט. ולא זו בלבד, כי אם ג"כ תזכה ואכלת ענבים כנפשך, דהיינו שתקבל מהצדיקים שבקרבתך גודל התענוג, הרמוז בתיבת ענבים וכו"ל, כי הענבים הם הפרי מהכרם, והם מרמזין להתענוג. וכל זה כנפשך, כפי הרצון שלך להתדבק בהם. ככה יהיה שבעך, דהיינו שביעת הקדושה וההארה מהם. שכפי גודל החשק והרצון להתדבק בצדיק הדור, כמו כן תשאב מהם ההארה והקדושה העליונה.

20 באר משה קאזניץ, כי תצא

ולומדים, והשיב מה זאת לפלא בעיניכם, הלא מקרא מלא היא, כתיב ובערת הרע מקרבך ואח"כ וכל העם ישמעו ויראו.

20 והשך דבריו שם: וגמר אומר ואל כליך לא תתן, ולכאורה הוא אריכת לשון תיבת כליך, והוא ליה למימר בקיצור ואל כלי לא תתן. אכן לפי דרכינו יבוא על נכון, שרצה לומר שכשתבוא בכרם ותענוג רעך, הם הצדיקים, לפני המשפט, ותזכה בזכותם בדין, ותשאב מהם ג"כ גודל הקדושה כנ"ל. ההכרח הוא לשמור מאוד שאל כליך לא תתן, דהיינו שלא תחזור ח"ו לקדמותך, לתת אל כליך שמקודם, שהם המדות הרעות שלך שהיה לך מקודם. אך שתהיה מעתה כלי אחר בבחינה אחרת, שתהיה כלי מוכשר לקבלת קדושה וטהרה ואהבה ויראה וכל המדות טובות, אמן כן יהי רצון.

"כי יקח איש אשה חדשה, לא יצא בצבא, ולא יעבור עליו לכל דבר, נקי יהיה לביתו שנה אחת, ושמח את אשתו אשר לקח" ... על פי דאיתא בתיקונים 'צווחין ככלבין הב, הב לן חיי ומזונא' (תיקוני זוהר ו כב.), היינו שצווחין קודם הזמן, כי בראש השנה ויום הכיפורים אין הזמן מוכשר עדיין, לבקש על הפרנסה, שאז צריכין דייקא לבקש על העיקר על גלות השכינה, וכמ"ש 'תקע בשופר גדול לחירותנו', והעיקר המשכת הפרנסה הוא בימי הסוכות, ובשמייני עצרת על ידי ברכת הגשם.

וזהו "כי יקח איש אשה חדשה", רומז על ימי ראש השנה... "לא יצא בצבא", היינו, שלא יבקש אז על צרכי עצמו בצרכי גשמיות. "ולא יעבור עליו לכל דבר", ודרשו חז"ל שלא יספק מים ומזון (סוטה מד.), היינו, שלא יבקש אז, על שום מים ומזון וטובות עולם הזה כלל. "נקי יהיה לביתו", רומז על יום הכפורים כי 'בית' עולה 'יום כפורים', ואז נקי יהיה לביתו, "שנה אחת", רומז גם כן על יום הכיפורים, דכתיב ביה "וכפר אהרן על קרנותיו, אחת בשנה" (שמות ל י).

וגם מן ראש השנה הנקרא 'ראשית השנה', ועד "חג האסיף בצאת השנה" (שמות כג, טז), הרי נגמר שנה אחת. ובין הזמנים הללו נקי יהיה בלי שום תערובת טובות הגשמיות, רק "ושמח" בזמן שמחתנו בחג הסוכות, ואז "את אשתו אשר לקח", יבקש על צרכי עולם הזה כמו שנאמר "ראה חיים עם אשה" (קהלת ט ט), שאז הוא יחוד 'יסוד מלכות' העולה 'עושר', ודייקא אז הוא הזמן, לבקש על פרנסה וצרכי עולם הזה.

21

עטרת ישועה, דזיקוב, אות יח'

"לפנות ערב", חודש אלול סוף השנה

"כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור, והיה לפנות ערב ירחץ במים" אולי לפנות ערב, הוא חודש אלול סוף השנה, כאשר ערב הוא סוף היום, ואזי "ירחץ במים",

²¹ ביאור נוסף בעומק הענין לבאר, אמאי הוכשר סוכות לבקש על פרנסה, ראה בספר אור המאיר, דרוש לסוכות, זל"ק: עתה בחג שואבת רוח הקודש על כללות השנה... רק עיקר הכוונה בשמחת מצוה... ומסר בידם סימנים... סוכה ולולב עם מיניו ואתרוג, אשר במקומם המה אורות בהירים וזכים תכלית הזכות... שבהם בחר אל, ואין לך שמחה גדולה מזה, והם הגורמים עתה גמר היחוד,

אשר בארנו למעלה פירוש הפסוק (דברים כד, ה) "כי יקח איש אשה חדשה", מוסב על ראש השנה, שהקדוש ברוך הוא הנקרא איש מלחמה (שמות טו, ג), לוקח אשה חדשה, השכינה נקראת עתה אשה חדשה, שאנו בני ישראל מחדשין המלוכה, ועל דרך מלכא טעם בתולה טעים (זוה"ק ח"ג רנח, ב), לא יצא בצבא, שאז עדיין בסוד שמאלו תחת לראשי (שה"ש ב, ו), ולא יצא עדיין לגמר היחוד, היינו נצח הוד יסוד, הנקרא צבאות (תיקוני הקדמה י, א), "ולא יעבור עליו לכל דבר", שאינו מייחד עדיין כל כינוי ליסוד (זוה"ק ח"ג רמז, א), לדבר, כינוי לשכינה (שם צג, ב), "נקי יהיה לביתו שנה אחת", כלומר להורות אימתי נקי לביתו, לגמור היחוד בשלימות, "שנה אחת", על דרך הכוונה (סידור האר"י) ויעשו כולם אגודה אחת, אימא וברתא, כלומר בהמשך הזמן בתשלום כל התיקונים, מראש השנה ויום כיפור ועתה בחג זמן השמחה, "ושמח את אשתו" יראת ה', להיות שנשלם בנין קומתה בגבורות וחסדים, והיא כלי מוכשר לקבל הארה עליונה, ואז שמח הקדוש ברוך הוא את אשתו, ואנו בנינו למקום ראוי לשמחה בשמחת אבינו שבשמים, ולזה חג הקדוש הזה, זמן שמחתנו.

הוא התורה הק', אין מים אלא תורה, כי הטהרה הגדולה הוא התורה הק', כמו"ש אדמו"ר הק' הזקן מווארקע בלשונו הקדוש: דיא גרעסטע טהרה איז דיא גמרא, וזהו "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים" כמ"ש בתקו"ז ירח ימים דא אלול, היינו שכל החודש יהיה בחינת ימים, שישים לילות כימים בתורה ותפלה, ובתורה ותפלה מתקן אפילו החטא המר, עדה"כ (תהלים ל"ד) צעקו וד' שומע וגו'... ויזכה עי"ז שנשפע לו אור תשובה, ונשמה חדשה ממקור שנשמות נחצבות מתחת כסא כבודו.

תפארת שמואל, כי תצא

"עד בא השמש" קודם ר"ה

"אם חבול תחבול שלמת רעיך, עד בא השמש תשיבנו לו" (שמות כב כה). כי יב' חדשים בשנה, נגד יב' שעות ביום, ונמצא חודש אלול שהוא חודש האחרון, נחשב כשעה קודם הלילה, וכבר עבר יא' שעות, והוי כמו קודם ביאת השמש. והיינו "עד בא השמש תשיבנו לו", קודם בא יום ה' הגדול והנורא.

ישמח משה כי תצא

השבתות מסוגלים לתקן הכל

בזוהר חדש "ובכתה את אביה ואת אמה, ירח ימים" דא הוא ירחא דאלול, דביה סליק משה לטורא, למבעי רחמין, קמי קודשא בריך הוא, דישתביק לישראל וכו'... ובשבת כל ישראל קרויין "יראי שמי" כמו שאמרו (תענית ח:) דאפילו עם הארץ אימת שבת עליו, ואז יוכל לשום אל לבו, שמלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא עומד עליו ורואה במעשיו. וגם שבת יעשה כולו תורה כמו דאיתא בתנא דבי אליהו. ושבת זמן תשובה כמו שנאמר "טוב להודות לה'" ואמר בפרקי דר' אליעזר כדא אמרת "ומודה ועוזב ירוחם", והשבתות שבחודש זה מפוגלים לתקן הכל

פרי צדיק כי תצא

22

²² ומענין לענין ראה בספר תפארת שלמה, תצא: כי שבת וחודש אלול בשניהם הוא זמן עת רצון, זל"ק: "והיה ביום הנחילו את בניו, וגו' לא יוכל לבכר את בן האהובה, וגו' כי את הבכור בן השנואה יכיר, לתת לו פי שנים, כי הוא ראשית אוננו, לו משפט הבכורה". הנראה ברמז הפסוקים הללו, על קדושת יום השבת לישראל, ע"ד המובא באוה"ח כפ' (דברים ד, לט) "וידעת היום" זה יום השבת שכולו יום. וכן "ביום הנחילו" קאי על שבת. ויבואר כשנתבונן על ענין הלשון 'נחלה ורצון', האמור אצל שבת, כמ"ש (קידוש ליל שבת) 'ושבת קדשך באהבה וברצון הנחלתנו' וכן (תפילת שבת) 'והנחילנו ה' אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך'...

הנה בשבת הוא עת רצון, רעווא דרעווין, ועתיקא קדישא, כי כן בשבת נעשה היחוד והתיקון בהעולמות העליונים, כמו בשעת בריאת העולם היה רצון הבריאה רק על בני ישראל, כי ישראל עלו במחשבה, שראה הקב"ה כביכול את מעשיהם הטובים, מזה נעשה הרצון על הבריאה, לכן גם בעת הגיע הימים האלה בחודש אלול הם ימי הרצון תמיד, אשר נברא העולם בזמן הזה, וכן בשבת בעליות העולמות העליונים כבראשונה, מתעורר אז שוב הרצון של תחלת הבריאה על בני ישראל, כי בשבילם נברא העולם. וזה שרמז הכתוב כאן "והיה ביום הנחילו את בניו" זה יום השבת, וכו' עי"ש

סגולה לבנים

כתיב גבי שילוח הקן "והבנים תקח לך" ודרשו רז"ל במדרש: אם אין לך בנים, תקח לך על ידי המצוה, ותזכה לבנים, ואמר: שלכך יש לקרות לחשוכי בנים פרשת שילוח הקן, שיהיה נחשב כאילו קיים מצוה זו.

אמרי פנחס שער ז' אות קג'

23

מצוה זו סיבה לעורר רחמים
על כל העולם וטוב לו עמם

יש בקיום מצוה זו [של שילוח הקן] ההתעוררות רחמים על כל העולם. והוא כי מתוך שהוא משלח את האם היא מצטערת ודואגת על חרבן קנה וריחוק בניה, ומצטערת והולכת ורוצה לאבד את עצמה, ומתוך צערה הגדול, השר הממונה על העופות מבקש רחמים מהקב"ה, ואז הקב"ה שכתוב בו (תהלים קמה ט') ורחמיו על כל מעשיו, ממשיך שפע הרחמים, על כל המצטערים והצריכים רחמים, ומרחם עליהם. נמצאת אומר שהמקיים מצוה זו ומשלח, הוא סיבה לעורר רחמים על כל העולם וטוב לו עמם. וזהו שאמר [כי תצא כב ז] "למען ייטב לך והארכת ימים", כלומר אותו השילוח יהיה לטוב לך, והארכת ימים עליו, כי אריכות ימים בסיבת הרחמים.

דבינו בחיי כב ז

סגולת מצווה זו לזכות להארה נפשית
מאליהו הנביא ומלך המשיח

במדרש רבה [כי תצא ו' ג'] שלח תשלח את האם וכו', אם קיימת מצוה זו, את ממהר לבוא מלך המשיח שכתוב בו שילוח, מנין שנאמר [ישעיה לב ב] משלחי רגל השור והחמור. יש להוסיף ולומר שלא סוף דבר שעל ידי שקיים אחד מישראל מצוות שילוח הקן יבואו אליהו הנביא ומלך המשיח, שהרי בוודאי כבר נזדמנה ממצוה זו לפני כמה בני אדם וקיימוה, ומכל מקום עדיין בן דוד לא בא. אך יש לומר על פי מה דאיתא בספרים הקדושים בענין גילוי אליהו, שיש בכמה אנפי, יש בפועל ממש, ויש שהוא רק בהארת השכל שמתנוצץ באיש הזוכה לזה, וכך נראה לפרש מה שאיתא בזמר לכה דודי וכו', שאיננו קאי על לעתיד לבד, אלא שכל שומר שבת, מה גם מי ששבת קולטתו זוכה בשבת להארה ומתנוצץ בו אור ממלך המשיח, וכמו שמלך המשיח הוא הגואל הכללי, כן הארה והתנוצצות זו ממלך המשיח מביאה בלב איש הזוכה לה גאולה פרטית. וכך יש לפרש שסגולת מצוות שילוח הקן לזכות באמצעותה להארה נפשית ושכלית מאליהו הנביא ומלך המשיח.

שם משמאל כי תצא תרע"ז

24

23 וראה בספר צרור המור (מגולי ספרד): בזמנים שישראל מקיימים המצוות שילוח הקן, כל ממונה מלמד זכות על עופות שלו, והקב"ה קורא לכל צבאיו ואומר, וכי כל הממונים על עופות שלמטה, מלמדים זכות על עופות שלהם שממונים עליהם, ואין מי בכם שילמוד על בני זכות, שהם בני בכורי ישראל, ועל השכינה שהיא בגלות, וקן שלה שהי' ירושלים חרבה מבניו, והם בגלות תחת יד אדוניו קשה, ואין מי שיבקש רחמים עליהם, וילמוד זכות עליהם, באותו זמן צוה הקב"ה ואמר "למעני למעני אעשה, ואעש למען שמי" ובזה מעורר רחמים על השכינה, ועל בניו שהם בגלות.

"כי יקרא קן צפור לפניך בדרך" ... אולי י"ל "קן צפור" דא שכינתא, כמ"ש בזוה"ק (רע"ח), "דרך" הוא אלול, כנודע דברי האר"י ז"ל (שערוה"ק דף מ"ח) שהיחוד של אלול הוא "הנותן בים דרך" (ישעי' מג, טז), שהימים אלו הם ימי רחמים ורצון, שמתעורר יג' מכילין דרחמי, והעת הוכן לכל איש שישוב לבוראו, ונסלח לו מחטאתו אשר חטא,

והחודש אלול, הוא הכנה ליום הקדוש והנורא הוא יום כפורים, שנתנו הקב"ה לישראל באהבה רבה ובשמחה, ויוה"כ מכפר אפי' על עבירות החמורות, ואף על אותם החטאים הקשים שמבואר בזוה"ק (ח"א רי"ט). דלא מהני תשובה, אעפ"כ יוה"כ עם תשובה כולי עלמא מודים (ע' יומא פה:) דעצומו של יום עם התשובה מכפר על החטאים האלה, ולשון 'עצומו' הוא מלשון "וכעצם השמים לטוהר" (שמות כד, י'),

והן אמת שבחודש אלול נפתח ונתעורר כח היג' מכילין דרחמי לכל איש ישראל לתשובה, אבל היצחק"ר מטעה לאדם ומראה לו שבעבורו נסגרו שערי התשובה, שפגם בחטאים שאין עליהם תשובה, ועל זה ביקש דהמע"ה (תהלים כה, ה) "הדריכני באמתך, ולמדני כי אתה אלקי ישעי", עפ"י דברי מד"ר (ויקרא כא, ג) אורי בראש השנה וישעי ביוהכ"פ, רצה לומר: למדני שאדע בידיעה ברורה, שנתת לנו יום הקדוש יום הכפורים למחילה ולפליחה ולכפרה, אף על החטאים האלה, אם אזכה לתשובה שלימה, ולזה נקרא יום הכפורים "ישעי", שמביא ישועה לעולם, אף על עבירות החמורות דלא מהני תשובה,

וידוע מ"ש עבודה בתחתונים צורך גבוה, רצה לומר: הימים האלו שמתעורר היג' מכילין דרחמי, צריך שיעורר בקרבו צער על השכינה, שע"י חטאינו ופשעינו כביכול גלתה עמנו... אך ידע בידיעה ברורה ואמיתית שאין זה מצדו מצד מדרגתו, שמרגיש ומעורר בקרבו צער על השכינה, אך הזמן גורם לזה, וכמ"ש המקובלים "בכל צרתם לו צר", קרי בוי"ו וכתוב באל"ף, הוא צירוף אלול, יען שמתעורר רחמים לעילא.

וזהו "כי יקרא קן צפור לפניך", שאם יתעורר בקרבך התעוררות והרחמנות על השכינה, "בדרך", ידע בידיעה ברורה ואמיתית שלא מחמת כשרון מעשיו זכה לזה, רק הזמן גרם, שהזמן הוא ימי הרחמים והרצון, הוא החודש אלול, שנקרא דרך, וזש"כ רש"י ז"ל "כי יקרא" פרט למזומן, ר"ל שתדע שאין זה הזמנתך והכנתך, רק הימים גורמים לזה,

ישמח ישראל, תצא אות ב'

²⁴ במדרש רבה פרשת כ' תצא ו' ג': מהו שלח תשלח את האם, אם קיימת מצוה זו את ממהר לבוא מלך המשיח שכתוב בו שילוח, מנין שנאמר (ישעיה ל"ב כ') משלחי רגל השור והחמור. דבר אחר, אמר ר' תנחומא, אם קיימת המצוה הזאת אתה ממהר את אליהו הנביא ז"ל שיבוא, שכתוב בו שילוח, שנאמר (מלאכי ג' כ"ג) הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא, והוא יבוא וינחם אתכם, מנין שנאמר (שם) והשיב לב אבות על בנים.

²⁵ ומענין לענין באותו ענין, מקום להביא את דבריו הנודעים של בעל מאור ושמש בפר' כי תצא: "כי יקרא קן צפור לפניך, בדרך בכל עץ או על הארץ, אפרוחים או ביצים, וגו' שלח תשלח את האם, וגו'. יש לדקדק על אמרו, בדרך? ... ויראה לרמוז בזה ענין גדול בעבודת

פרשה ששית בספר דברים

וסדרא מט' בתורה

*****

ענין מחיית עמלק נאמר בסדרה המט'

ואח"כ כי תבא אל הארץ

ענין הזה של מחיית עמלק נאמר בסדרה זו, מפני שהוא הסדרה המט' שבתורה ק. וכידוע מגלות מצרים שנשתקעו במט' שערי טומאה שנפלו תחת ידם, עד שלא היה כח בהם להתעורר, ורק שהיה נשאר בהם בהעלם הניצוץ הקדוש מאבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב. ומצד זה היה להם הקוי לצאת ממצר... ועל ידי הקוי הזאת, הוציאם השי"ת ממט' שערי טומאה למט' שערי בינה, עד שהגיעו לשער החמשים כדאיתא בזוה"ק שלטעם זה אידכר חמשינן זימנין יציאת מצרים באורייתא,

השם יתברך, כי הנה ידוע אשר בחודש אלול היא עת התעוררות תשובה לכל אדם, יותר מכל השנה, לשקול אורחותיו בפלס מאזני שכלו ולתקן את אשר עיות, כי בימים האלו נפתחים השערי תשובה, והי"ג מכילין דרחמי, ומתנוצצים השמות הקדושים קס"א ס"ג, העולים למנין 'דרך' כמו שאמרנו בשבת הקדום, והוא רמוז בכתוב "הנותן בים דרך" אשר צריך לכון זה הפסוק בראש חודש אלול, כנ"ל.

והנה ראינו בדורות שלפנינו, טרם נתפשט בעולם נוגה אור דרך הבעל שם טוב וצוק"ל, אשר בעת הזאת מראש חודש אלול ואילך, כל איש אשר נגע יראת ה' בלבבו, והיה ירא וחרד מאימת הימים הנוראים הממששים ובאים, היו נסגרים חדר בחדר להתבודד, בלי חברת האדם בבתי כנסיות או בביתם, ומהם אשר התענו תעניות ועשו סיגופים ופרישות מבני אדם, אמנם הגם כי רחמנא לבא בעי, וכל מעשה אשר יהיה כונת עושהו בלתי לה' לבדו, הוא טוב לפני אלהים, ואולם לא זו הדרך העיקרי בעבודת השם יתברך, רק העיקר והיתד שהכל תלוי בו, ותוכן דרכי התשובה הנכונה, המצא תמצא על ידי אהבת חברים ודיבוק חברים והתקרבות לצדיקי הדור, ועל ידי זה יבא לתכלית ההכנעה, כי יראה עבודת חבריו וגודל תבערת יקוד לבבם והתלהבותם לעבודת הבורא ברוך הוא, ועל ידי זה ילמד לעשות גם הוא כמותם, ויכיר עוותתו וישוב בתשובה שלימה. והגם כי ידמה בנפשו אשר בעת התבודדותו יעורר לבבו יותר לשוב בתשובה ולהדבק בה', מאשר יהיה בחברת אוהבים וחברים מקשיבים, כי על ידי חברת בני אדם יפרד מדביקותו, עם כל זה יותר ראוי ונכון להחזיק במעוז אהבת חברים ולקרב אותם לדרך ה', כי על ידי זה יוכל להמשיך הארה לאורך ימים, על ידי מה שמקרבם לעבודת הבורא, ובהתבודדות אינו פועל כי אם לשעתו. והנה ידוע בתיקונים כי השכינה הקדושה נקראת 'קן צפור', והוא כי צפור רומז לנשמות ישראל, ובכל מקום אשר יוועדו יחד נשמות בני ישראל לעבוד ה', הן לתורה והן לתפלה, השכינה שרויה ביניהם, ומסתופפת עליהם כאם על בנים.

וזה אמרו "כי יקרא קן צפור לפניך בדרך", פירוש: כשתראה השראת השכינה על ידי התוועדות חברים מקשיבים לעבודת הבורא ברוך הוא, כאשר יוועדו נשמות עם בני ישראל לשוב בתשובה, וזו אמרו "בדרך" רומז לעולם התשובה, כידוע מאמר הכתוב "הנותן בים דרך". "לא תקח האם על בנים" שתרצה להתבודד ולפרוש עצמך מן הבנים, ולקחת האם לבדה שהוא לעשות תשובה לעצמך, בלי התחברות הבנים, לא תעשה כן. רק "שלח תשלח את האם, ואת הבנים תקח לך", פירוש: הגם שתצטרך לשלוח את האם, ולהפסיק מעט מדביקותך ומדרכי תשובתך, אשר היית יכול לעשות בעת התבודדותך בלי חברת בני אדם, אף על פי כן "שלח תשלח את האם, ואת הבנים תקח" שמוטב שתפסיק מתשובתך, והבנים תקח לך, ותקרבם לעבודת הבורא ותתאחד אתם, "למען ייטב לך, והארכת ימים" שהארה אשר תקבל על ידי התקרבות ודיבוק חברים, יהיו לאורך ימים ולא תפסוק מהרה.

והנה יציאת מצרים היה בכח ולאחר זה היה נצרך בפועל, להלחם לכבוש את השבעה אומות, שהם ז' המדות דקליפה לעומת השבע מדות דקדושה, שכל אחד כלול משבעה שהוא מט' כנודע, ועל זה נאמר "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים"... שהיה גם כן התגברות ההיפוך עם כל כחות המט' שערי טומאה, כי זהו הכח שלו הנקרא "ראשית גוים עמלק", היינו שרש כל הז' אומות שהם המט' שערי טומאה כנ"ל, וכשהכניעו אותו בעזר השי"ת נעשו מוכנים לכנוס לארץ ישראל,

וכן הענין הזה בכל פרט נפש ישראל ובכל זמן, שעומד לנגדו התגברות ההיפוך, כדאיתא בתדב"א 'בכל יום אדם נמכר, ובכל יום אדם נגאל', ולכן נאמר בסדרה זו שהוא המט', ענין המלחמה שעוזר השי"ת לנצחה, מפני שהוא ית' משגיח על הקווי שבלב האדם בתעלומת לבו, לצאת ממיצר שלו מהמט' שערי טומאה, וזהו "כי תצא", ובזה באים אל שער החמשים שהוא קדושת ארץ ישראל, ולזה נאמר אח"כ הסדרה החמשים, "והיה כי תבוא אל הארץ", שזוכין להגיע ולבא לשער החמשים שבקדושה וכנ"ל.

תורת אמת, לובלין, כי תצא

הסדרה הששית מורה על כל עניני קדושה

וענין זה נרמז בסדרה זו שהוא הששית שבספר דברים, שהוא כנגד מדת היסוד, המורה על תשוקות ורצונות שבקדושה, ולזה נאמר בסדרה זו כל עניני הקדושה הזאת. היינו השמירה והרחקה מכל הנאות וחמדות זרות בראיה בדיבור ובאכילה, וגם עניני הנאות ותענוגים באותן הענינים עצמן בקדושה. ומתחיל כי תצא למלחמה על אויבך. היינו בעת שיתעורר נפש ישראל להיות מאנשי מלחמתו ית'... תיכף ומיד ישא ברכה מאת ה' בתוה"ק, בהבטחה ונתנו ה' אלהיך בידיך. היינו שבודאי יעזור לו השי"ת שיוכל לנצח המלחמה ההיא שהוא לשמו ית'. וענין המלחמה הזאת הוא בשמירת קדושת הברית באמצעות הענינים הנפרטים בסדרה זו בראיה, בדיבור, באכילה. ומתחיל בענין הראיה כמש"נ "וראית בשביה". והתוה"ק מלמדת אותנו איך להתרחק מזה, שאף שכבר בא הראי, וגם הותר לך. מורה לנו עצות להתרחק ממנו... וכל עניני שמירות ועצות האלו ישנם בכל דור ודור ובכל נפש להשתדל בהם... וגם מורה לנו לשמור הדיבור, כי ברית המעור מכיון נגד ברית הלשון. ונרמז שמירת הדיבור בסדרה זו כמה פעמים, במוציא שם רע וכדומה. ולהורות עד היכן שמירת הדיבור מגיע. וכמה סייגים וגדרים נצרך להיות נזהר מדיבור. נאמר זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים, כי בוודאי ענין מרים הצדקת אינו בפשטות, ועמוק עמוק הוא, רק להורות נתן לדעת עד היכן כח הדיבור. וגם מורה לנו בסדרה זו השמירה מדיבור של ליצנות, כמ"ש ונשמרת מכל דבר רע, ואי' במד"ת שלא יהא בכם שום ליצנות...

והשי"ת מורה אותנו הדרך ונותן עצות לנפשינו, להכניס הראיה והדיבור אל שרש הקדושה, על ענין הראיה נאמר "גדילים תעשה לך" שהוא מצות יציאת שנאמר בה "וראיתם אותו"... ובענין תיקון הדיבור שיהי' בקדושה, נאמר עצה מוצא שפתיך תשמור וכו' נדבה אשר דברת בפיך. וענין נדבה מורה שלא יהי' הדיבור להנאת עצמו, רק נדבה לשמו ית'. ובענין אכילה נאמר ג"כ... כנפשך שבעך. שהתענוג והשמחה יהי' רק לשובע נפשו, המורה על רצונו ית' כנ"ל. וכו'...

וזהו ענין החדש אלול שהוא החדש הששי, שהוא בחי' מדת היסוד, ומרומז בר"ת "אני לדודי ודודי לי". אני לדודי מורה על התשוקה והרצון שבנפשות ישראל לקבל הארת קדושה, ודודי לי היינו שהשי"ת כביכול עיניו צופות להאיר לנו הארת קדושה זו וכנ"ל. כן יעזור השי"ת שיהי' החדש הזה סוף וקץ לצרת נפשינו. וימחה שם עמלק מן העולם ויראו עינינו בהתגלות שפע הארת קדושתו ונגילה ונשמחה בישועתו

אמרי אמת, לובלין ד"ה ואכלתם

נזכר בסדרה זו כל עניני שמירה

"כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך, להצילך ולתת אויביך לפניך, והיה מחנך קדוש", ולא יראה בך ערות דבר וגו', הפסוק הזה נאמר אחר שנזכר בסדרה זו כל עניני שמירה, מסיים בפסוק שיהיה האדם נשמר כל כך גם בפנימיות הלב מכל דבר מכוער, עד שלא יראה בו השי"ת הבוחן כליות ולב, שום דבר מכוער, ועל זה נאמר "כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך", ועל סדר זה נאמר גם כן הסדרה הזאת, בתחילה... ענין יפת תואר שהוא לרחק כל החמדות זרות, ורק לברר מה ששייך להקדושה עפ"י תורה, ואחר זה נזכר בפרטיות כל עניני שמירות וגדרים בענין זה, להעמיד הקדושה לבל תתקלקל ח"ו, ואח"כ נאמר "כי ה' אלהיך מתהלך" וגו', שהוא הסייעתא דלעילא, כדי "והיה מחנך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר" וכנ"ל.

תורת אמת, לובלין, כי תצא

עניני כל הסדרה שמירת הקדושה

הנה בסדרה זו נזכר כל עניני נצחון וביבוש המלחמה בתכלית... כי בוודאי גם בכל המדות נמצא מנגדים שנצרך להתגבר עליהם. אמנם תוכן הניצוח בכל מדה, הוא כשמגיעין לבחי' היסוד שבה שהוא תכלית וסוף המדה. ולטעם זה י"ל שנזכר בסדרה זו בסופה דייקא מחיית עמלק כי עיקר הכח שלו הוא נגד מדת היסוד... ולכן אין עמלק נופל אלא ביד בניה של רחל. היינו מצד שנשרש בהם קדושת היסוד, שהוא בחי' בניה של רחל כידוע.

ולזה נאמר זאת בסדרה זו שהוא המט' שבתוה"ק. כי מספר מט' מורה על התכללות כל המדות הקדושות זה בזה, וזה נעשה ע"י בחי' יסוד כידוע, ולזה מורה השם הקדוש של ברית קודש 'אל חי' שהוא גימטריא מט'... ועל זה מובן הולך כל עניני הסדרה הזאת, לשמור הברית בקדושה, לבל יפגום זרעו חלילה, שהוא להרחיק הפסול מלבא בקהל, וגם כל עניני איפורי ביאה הנזכרים בסדרה זו, וגם כמה שמירות בהיתר, וכשנהיה נשמרים כראוי, נאמר "כי ה' אלהיך מתהלך וגו', והיה מחנך קדוש", שיהיו כל אברינו מרכבה לבחי' קדוש, ובסוף הסדרה נאמר "זכור את אשר עשה לך עמלק, וגו', והיה בהניח וגו' תמחה את זכר עמלק, וגו' לא תשכח", שע"י קדושה זו מגיעין לבחי' זכור שבקדושה, רזא דדכורא, וזה עצמו הוא מחיית עמלק, שלא תשכח,

תורת אמת, לובלין, כי תצא

מחית עמלק

****

קורין פרשת מחית עמלק בחודש אלול ובחודש אדר

כבר נודע מספרים הקדושים (זוה"ק, פד שלח, ק"ס.) אשר מלחמת עמלק מרמז על מלחמת היצר שבכל אדם ואדם מישראל, ומחית עמלק היא מחית היצה"ר מלבו, דהיינו ע"י שחזור בתשובה שלימה. והנה אמרו רז"ל (מדרש תהילים צ.). "גדולה תשובה שקדמה לבריאת עולם", אשר על כן קורין פרשת מחית עמלק בחודש אלול ובחודש אדר, שהם הקודמים לחודשי תשרי וניסן, כדי להקדים תשובה לבריאת העולם, ולצאת ידי שתי הדעות דרבי אליעזר ורבי יהושע הנ"ל.

דבר חיים נדבורנה, זכור

26

מחית עמלק של תשרי

והיה כי תבוא, סמיכת פסוק זה לסיום פרשה שלפניו, שכתוב בו מחית עמלק... נרמז באמז"ל [ר"ה כ"ט:] היינו טעמא דשופר היינו טעמא דמגילה, כי כמו בפורים הוא מחית עמלק, כמו כן הוא בר"ה ע"י השופר והתשובה ועשיית, וכמו בפורים היה ביטול לעמלק, שגימ' מ"ר, ע"י מרדכי, שכתוב בספרים ששם 'מרדכי' רומז על י' כ"ד ר"מ, אשר י' פעמים כ"ד גימ' ר"מ, ומבטל מספר עמלק, עיין [במ"ע].

ויתכן שכן הוא ביטולו ע"י י' ימי תשובה, וכל יום בו כ"ד שעות, וי' פעמים כ"ד גימ' ר"מ כנ"ל, ומבטל עמלק. וזה הנרמז אחר פיום הפרשה שכתוב בו מחית עמלק, מתחיל אחריו "והיה כי תבוא" כי תיבת 'והיה' הוא אתון צרוף השם המאיר בחודש תשרי, ורומז כנ"ל אשר כי תבוא חודש תשרי הוא מחית עמלק כמ"ש [דברים כה יט] "תמחה את זכר עמלק וכו' לא תשכח" ונעשה זאת בר"ה, הנקרא יום הזכרון וכמבואר.

חמרא טבא מהרה"ק רבי אברהם
שמחה מבארניב כי תבא

27

26 וראה שפת אמת וילך תר"מ: חודש אלול שניתקן לתשובה קודם ראש השנה, שהיא קבלת מלכותו יתברך כמ"ש אמרו לפני מלכיות. ואיתא דמאן דכפות באחרא אינו יכול לקבל עליו עומ"ש, לכן צריכין בחודש הזה לצאת משיעבוד הסמ"א ויצה"ר להיות נקי לקבל עול מלכות שמים, וזה ג"כ הקדמת מחיות עמלק קודם מצות ביכורים שהיא קבלת עול מלכות שמים.

ובשפת אמת זכור תרל"ח: כתיב "כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל"... כיון שנתרומם ראשי בני ישראל לכן יכולין למחות שם עמלק. ותקנו חכמים בסוף השנה... על פי מה שכתוב "והיה בהניח ה' אלוקיך לך, מכל אויביך מסביב" כו'. כי אחר התבערות הקליפות הסובבין לאדם. יכולין למחות שם עמלק. ובאמת כמו שהיה תהלוכות כללות ישראל. כן מתנהג בכל שנה ושנה. לכן בסוף השנה "בהניח ה' אלוקיך לך, מכל אויביך" יש אז מחית עמלק. 27 ע"ש בתוך דבריו: כי נודע אשר כל עיקר כוונת השופר, לבטל כח היצה"ר ולבלבל השטן, כנודע הרומז בשופר ר"ת אין שטן ואין פגע רע, וכן הוא כל הכוונה בכל חודש תשרי, שכן 'תשרי' גימ' 'אין שטן ואין פגע רע' שנתבטל כחו על ידי תיקון מעשינו בחודש הזה, וכן "יתמו הטאים מן הארץ" גימ' 'תשרי', ונודע כי עמלק הוא השטן והיצה"ר, ע"כ נתבטל כחו ונמח שמו בחודש תשרי, על ידי השופר בר"ה הנקרא 'יום תרועה', ומבואר [בספרים הקדושים] שס"ת של "רק רע כל היום" עמלק. ולענינו נתבטל "רק רע כל היום" ע"י 'תרועה' שגימ' הכא הוה.

בחדש אלול הכח לתקן
להוציא תורתו ותפלתו שנפלו לסט"א

וזה נמי הרמז בפסוק "ולערב אל תנח ידך" ערב היינו החדש אלול כנ"ל (ערב בגימ' אלול עם המילואים היינו אל"ף למ"ד וא"ו למ"ד)... וזה הרמז בכתוב "והי' לעת ערב יהי' אור", היינו בחדש אלול יוכל אדם להיות לו בחי' אור. כמבואר במדרש "ה' אורי וישעי" אורי בר"ה וישעי ביום הכפורים וזה הוא ע"י החדש אלול הקודם, וכן נמי הרמז בפסוק "וכבודי לאחר לא אתן", ר"ת הוא אלול, והרמז כי אין כבוד אלא תורה, ובחדש אלול יש כח באדם לתקן מה שפגם בתורה שלא תלך ח"ו לאחר היינו לסט"א, והנה ס"ת בגי' ר"ס עה"כ. והרמז כי בחדש אלול יוכל ג"כ לתקן מה שפגם בעשר הויות הקדושים, והנה "לאחר" עה"כ בגי' עמלק, כי מחמת עמלק השמות הוי' ב"ה המה נפרדים. והרמז כי בחדש אלול יוכל לתקן הכל כי אז לאחר לא אתן, רק חיל בלע ויקיאנה ויהי' הכל בתיקון השלימות.

חסד לאברהם ראדומסק, שופטים

ע"י מחיית עמלק
נתיישב הכסא לשפוט בצדק

קורין זאת ב' שבתות לפני ראש השנה, כי על מחיית עמלק נאמר "האויב תמו וגו' וה' לעולם ישב כונן למשפט כפאו, הוא ישפוט תבל בצדק". ואיתא במדרש שזה נאמר על מחיית עמלק, וע"י שאנו קורין המחיית עמלק נזכה ל"והוא ישפוט תבל בצדק" בראש השנה הבעל"ט

תורת אמת, לובלין, כי תצא

זמור את אשר עשה לך היצר

הנה הפרשה הזאת הוא פרשת זכור, והיא נקראת בציבור קודם ר"ה, כדי להזהיר את האדם, זכור נא היטב את אשר עשה לך עמלק, היינו היצחק"ר, במשך כל השנה כולה, אשר על כן עתה, הנה הגיע העת והעונה לשוב בתשובה על כל מעשיך, ומחמת זה אשר ישראל עושין תשובה, לכן תוקעין בשופר בראש השנה, לעורר רחמים על ישראל ולסלק הדינים מעליהם, ותצמח הגאולה כמש"כ (ישעיה כז, יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול.

28

עבודת יששכר תצא אות ה'

'מלחמה לד' בעמלק', היא מלחמת היצר
מוכשרת בימים אלו

איתא בתיקוני זוהר (תיקון חד ועשרים דף ס"ו), אשר שם י"ה רומז ליום כפור, שיש בו ה' תפלות, ונכלל בו יו"ד ימי התשובה, ונעשה צירוף י"ה, עיי"ש.

²⁸ עיין עוד שם בספר עבודת ישכר פר' תצא: בסוף הסדרה כתיב (כה, יז) זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, ונראה ביאור הענין, כי שמעתי בשם הרבי ר' בונם זצללה"ה זי"ע מפשיסחא על הפסוק בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, פירושו הוא, כי ראשית ידיעת האדם יהיה, שיבין וישכיל אשר אלקים ברא את השמים ואת הארץ וכל צבאם, ועי"ז יתבונן להתיישב בדעתו ויאמר בלבו, א"כ גם אותי ברא אלקים ועשני ויצרני, וא"כ חוב מוטל עלי לחשוב על תכלית הבריאה, למה ברא אותי, ואיזה קורת רוח ונחת טוב ימצא בי, והלואי שלא אקניטנו ויתנחם ח"ו על בריאתי, ועפי"ז יתבאר ג"כ הפסוק כי תצא, כלומר, דע כי ראשית יציאתך לעולם הזה היה רק בעבור זאת לראות לערוך מלחמה וקרב על אויבך.

ולדעתי יש לרמז כי מלחמת היצר לעמוד נגדו, יותר מוכשר בימי רצון אלו ראש השנה ויום כפור וסוכות.

וזה נרמז בתיבות 'יד על כס י"ה', כי י"ה רומז ליום כפור כדברי התיקוני זוהר הנ"ל, ותיבת כ"ס רומז על ראש השנה בסוד בכסה ליום חגנו [תהלים פא ד], ותיבת י"ד רומז על הסוכה שהוא ציור יד כנודע, ואז בזמנים הללו 'מלחמה לד' בעמלק', היינו מלחמת היצר. גם "כי יד על כס" מספר דר"ך הרומז על חודש אלול שאז הכוונה על 'הנותן בים דרך' [ישעי' מג טז] כנודע.

עטרת ישועה שבת שובה אות ה' ²⁹

קודם ימי הסוכות דוגמת בית המקדש

נצרך מחיית עמלק

הנה כתבו ז"ל שפוכה היא דוגמת בהמ"ק, ועל זה נאמר (שיה"ש א') "הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך" זה פוכות זמן שמחתנו. וכמו קודם כל בנין בהמ"ק צריך לעשות מחיית עמלק מקודם שהוא היפוך בהמ"ק שמחבר עליונים ותחתונים, ועמלק הוא קוצץ בן קוצץ נרגן מפריד אלוף, וקודם בנין המשכן היתה מלחמת עמלק במדבר (שמות יז) ויחלוש יהושע וגו', וקודם בנין בהמ"ק בימי שלמה היתה מלחמת עמלק בימי שאול, ולפי שלא עלתה אז כהוגן נצרכה שנית בימי דוד דכתיב (מ"א יא טז) כי ששת חדשים ישב שם יואב וכל ישראל עד הכרית כל זכר באדום, ובש"ס בבא בתרא (כ"א) שאלה היו עמלקים, וקודם בנין בית שני היתה מחיית עמלק בימי המן...

כן הוא קודם כל יו"ט של סוכות... וכמ"ש בפייט של סוכות הובא בדברינו במאמרים הקודמים. והיינו באשר עמלק הוא המבדיל בין מוח ללב, וסוכות הוא זמן שמחתנו ובמדרש (קה"ר פ"א) הלב שמח, על כן נכרתת מקודם הקליפה המפרדת בפני הלב.

שם משמאל מוצאי יום כפור תרע"ב

30

²⁹ פסוק תורת אמת כי תצא: "כי תצא למלחמה על אויביך, ונתנו ה' אלהיך בידך". בסדרה זו נרמז מפורש ענין אמרם ז"ל 'אלמלא הקב"ה עוזרו, לא היה יכול לו'. וזהו ענין "כי תצא למלחמה ונתנו" וגו'. שבוודאי מחויב האדם להכין עצמו תמיד עם כל מיני כלי קרב ומלחמה נגד היצירה"ר, ועם כל זה העיקר "ונתנו ה' אלהיך בידך". שעיקר הניצוח הוא מעור ה'. ולא בכח עצמו יגבר איש. כי לפעמים לא יועיל גם כל הכנת האדם, ועל זה רומז בסיום הסדרה "זכור את אשר עשה לך עמלק" וגו' "ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים", שלפעמים יתגבר על האדם ח"ו עד שנעשה עיף ויגע בהתרשלות, עד שלא נותר בו כח במה להתגבר, ונשכח ממנו ח"ו יראת אלהים מנגד עיניו, שזהו כח סטרא דיליה לסמות עין האדם מיראת שמים. ורק "והיה בהניח ה' אלהיך וגו' תמחה". היינו שבעזרתו יתברך שלא יעזבו בידו תוכל לו. ו"תמחה את זכר עמלק".

³⁰ וראה בספר רסיסי לילה לרבי צדוק אות יח: כאשר לבבו נקי, ועדיין אין הכרת הנוכח מאירה לו להיות ממש תדיר כעומד לפני מלך גדול, ומורגש לעין בכל דבר איך השם יתברך מנהיג ובורא ואין בלתו, זהו משורש עמלק שצריך למחות בעבודה שבלב (שמות יז, יא) והיה כאשר ירים משה ידו וגו'. והוא קודם הכנסת כל דבר קדושה גמורה, קודם מתן תורה, וקודם בנין בית ראשון מיד במלוכת שאול היה התעוררות לבנין הבית והוצרך מחיית עמלק על ידי שאול ודוד, וכן קודם בנין בית שני מחיית עמלק דהמן, וכן יהיה לעתיד קודם בנין בית השלישי שיבנה במהרה בימינו אמן.

למחות זמר עמלק, לפני מינוי מלך, "שתמליכוני עליכם"
ולפני התקיעות שהם בחי' בית המקדש

הבעל הטורים כתב לפרש סמיכות הפרשיות, לאשר לא נצטוו על מחיית עמלק
אלא לאחר ביאת הארץ, כמ"ש חז"ל (סנהדרין כ:): ג' מצוות נצטוו בכניסתן
לארץ, לבנות בית המקדש, ולמנות מלך, ולמחות זרעו של עמלק. וזהו 'תמחה את
זכר עמלק, ויהיה כי תבא אל הארץ'...

והנה ענין אהל מועד ובית המקדש, יען שמקודם היו גם האומות שומעין את
הקול, כמ"ש במד"ר (ויק"ר א, יא) שהיו האומות נתרזין מן הקול. ולזה היה בית
המקדש אשר שם נתייחד הקב"ה עם כנסת ישראל לברך... וזהו ענין שופר של ראש
השנה, כי ידוע אשר ראש השנה רומז על מוחין, בחינת ראש, ונקרא 'כסה' יען כי
נתכסה בחינת מלכות, ועולה עד למעלה... ועל כן איתא בספרים (שם פרק יח)
'שופר' גימטריא 'מלך מלכות', שעל ידו הוא היחוד, והשופר גופא הוא מכסה על
הקול, על ידי בחינת מוחין הנרמזים בשופר כידוע... ועל כן נרעש ונפחד ההוא
ס"מ מקלא דשופר כידוע, (תוס' ר"ה טז: בשם הירושלמי). והשופר דוגמת בית
המקדש. וזהו שרמזו ז"ל (ר"ה כט:): במקדש היו תוקעין, והיינו, שהתקיעה בחי'
בית המקדש. ולזה 'בית המקדש' גימטריא 'ראש השנה',
והן המה הג' מצוות שנצטוו, לבנות בית המקדש, בחינת ראש השנה, לכסות על
היחוד, ולמנות מלך, ולמחות עמלק, ולרומם בחינת מלכות דקדושה. וכמ"ש
(במדבר כד ז) "וירם מאגג מלכו", ו'מלך מלכות' הוא 'שופר', ו'בית המקדש'
הוא 'ראש השנה'...

אמרי נועם, תבא, אות א'

סגולה לזכרון

שמעתי בשם הרה"ק מלובלין, שאמר: עצה לזכרון, לזכור הפסוק (דברים כה, יט)
תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח. (רמזי אש, על תנ"ך א. פי"ג)
אבני זכרון, לובלין ערך זכרון

בפרשה זו עד' מצוות
והרמז: ושבית עד' ה' אלקיך,

"זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים" (דברים כ"ה יז). א
שארפע פרשה, א שארף ווארט, כי תצא למלחמה על אויבך, ונתנו ה' אלקיך
בידך וגו' - בלשון יחיד. שכל אחד יכול לנצחו לגמרי (בכל שנה מחדש). בפרשה
זו יש עד' מצוות ("ושבית עד' ה' אלקיך"), וזוהי גם כן מצוה. בסוף הפרשה גם כן
כתיב בלשון יחיד, "זכור את אשר עשה לך עמלק" וגו'. בשם הרבי ר' בונם ז"ל,
שהיום יום הילולא דיליה, עמלק נלחם רק עם היחידים שהענין פלטן, כדכתיב,
ויזנב בך כל הנחשלים אחריך וגו'. ואם היו באחדות - לא היה לו שליטה עליהם.
זוהי סגולה.

לב שמחה, גור, תשד"ם, תצא

כולו בזמירה

"זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך, בצאתכם ממצרים" (דברים כ"ה יז).
שמעתי בשם הרבי ר' בונם ז"ל מפשיסחא, על מה שנאמר 'זכור' [בקמץ], ולא
כתיב 'זכור' [בשווא]. כי הציוי, שיהיה האדם כולו בזמירה זו, 'א גידענקער'. והוא
דבר נפלא.

חשבה לטובה דף ד'